•Nr: 63(9) • 02.03.1989 •Week 9 •The Kurdish Newspaper

KURDISTAN PRESS

ROJNAMA HEFTEYÎ • HAFTALIK GAZETE

•Tel; [46] Ø8-29 83 32 •Telex; 131 42 •Telefax; Ø8-29 50 56

PRICE
BIHA • FİYAT
2.5 DM
5 Skr
3 G
2.5 Sfr
1 £
1.5 $

HOVITIYA KOLONYALÎST!

☐ Hovitî û qetlîamên dewleta Tirk li hember gelê Kurd roj bi roj eşkere dibin. Di Selaxana kevin ya Sêrtê de goristaneke tevayî hat dîtin.

☐ Li gor beyanatên Valiyê kolonî û Valiyê Sêrtê, cenazeyên têkoşerên Kurd, ku bi destê eskerê Tirkan hatine kuştin û xwediyê wan derneketine li wir hatine veşartin.

RÛPEL 2

Türkiye Kürt Halkını sistematik olarak eziyor!

SAYFA 6

Stranên Gel

Gewrê • Şêxa Dînê

RÛPEL 9

www.arsivakurd.org

Hovitiya Kolonyalîst!

□ Hovitî û qetlîamên dewleta Tirk li hember gelê Kurd roj bi roj eşkere dibin. Di selaxana kevin ya Sêrtê de goristaneke tevayî hat dîtin.

Dewleta Tirk bi taybetî piştî 12 Îlonê li Kurdistana Bakur bi hemû heza xwe terorekî bi xwînî didomîne. Bi sedan mirov û têkoşerên Kurd winda bûne. Heya îro bi sedan şoreşger û welatparêz bê mehkeme û bê sual hatine kuştin.

Beriya mehekî qetlîamekî nû ya dewleta kolonyalîst eşkere bû. Bi giliya xelkê navçe û bi xebata rojnamevanan li Sêrtê di selaxana kevin de (Kasaplar Deresi) goristaneke tevayî hat dîtin. Li gor beyanatên Valiyê Koloni û Valiyê Sêrtê û hin berpirsiyarên din, cenazeyê têkoşerên Kurd ku bi destê ordiya Tirk hatine qetilkirin di vê geliyê de hatine veşartin.

Haya xelkê ji vê bûyerê beriya 2-3 salan çêbûbû, lê xelk newêribû tiştekî bike. Piştî ku kuçik (seg) laşê mirovan ji bin axê derdixin û dixwin, êdî mesele jî tam eşkere dibe.

Berpirsiyarên kolonyalîst, Valiyê Koloni û Valiyê Sêrtê pêşî vê mesele înkar dikin, lê piştre neçar dimînin hebûna goristaneke tevayî qebûl dikin û mikur jî tên dibêjin; *''rast e cenaza hin terorîstan, ku kes li wan xwedî derneketibû bi destê Belediya Sêrtê hatine veşartin.''* Piştre pirs digihije parlamento û rojnaman, niha xelkê navçe û kesên demokrat dixwazin ev goristana tevayî bi awakî resmî bê vekirin û qetlîam û hovitiya dewleta kolonyalîst bê tesbîtkirin.

Bê guman ev bûyer mînakek ji hovitiyên dewleta kolonyalîst a Tirk e, ku dijî gelê Kurd pêkaniye. Ordiya Tirk bi taybetî salên dawî di nav hêzên xwe de emrekî belav kiriye, di vê emrê de tê gotin; *''Bigire û Bikuje.''* Di netîca tetbîqkirina vê biryarê bi sedan gundî, welatparêz û şoreşgerên Kurd hatine kuştin.

Ger hemû kiryarên (kirinên) dewleta kolonyalîst ku piştî 12 Îlonê pêk hatine rojek eşkere bibin, dê gelek hovitiyên mîna *''Selaxana kevin ya Sêrtê''* derkeve holê.

Dewleta kolonyalîst û generalên destbixwîn ji alîkî ve iddiaya derbasbûna demokrasiyê dikin, rojnamên Tirkî li ser pirsa Kurdî raya xwe û raya siyasetvanan belav dikin, Ewrupa jî li ser mafê mirovan disekine, lê terora dewleta kolonyalîst li Kurdistanê bi hemû hêza xwe dom dike.

Dewleta kolonyalîst li hember gelê Kurd metodên xwe yên berê, ku ji Mistefa Kemal miras girtiye bikartîne. Di ser de jî behsa mafê mirovatiyê dike. Dema kirinên wek *Selaxana Sêrtê* û hovitiyên dewletê yên mîna wê eşkere dibin, wêca berpirsiyarên kolonyalîst sûcê davêjin sûkra hev.

Bûyera *Selaxana Sêrtê* tiştekî derdixe holê, dewleta Tirk, partiyên burjuwa çiqas behsa demokrasî û mafê mirovatiyê bikin jî ev yekê ha bo gelê Kurd tiştekî îfade nake. Ji ber ku bûyerên wek *Selaxana Sêrtê* beriya 12 îlonê jî çêdibûn. Di sala 1974 an de jî li Wêranşehrê 21 gundiyên Kurdistanê bi destê eskerên Tirka bê sual û bê mehkeme hatibûn kuştin. Herweha (*Bûyera 33 gulle*) ku bi destê generalekî Tirk kuştina 33 Kurdê destqeyîtkirî ye û hîn ji bîr neçûye.

Hikumeta Tirk û partiyên burjuwa behsa demokrasiyê dikin, lê hovitiya kolonyalîst û *''demokrasî''*lihev nayên. Polîtîka dewleta kolonyalîst a Tirk li hember gelê Kurd her tim zilm, zordestî û bi xwînî bûye.

Şeytanî politikalar

Salman Ruşdi'nin kitabı etrafından koparılan fırtınalar, tam da kitabın adına uygun olarak, bir hayli şeytani politikalardır.

ABD ve SSCB'nin pek de sesini çıkarmadığı olayı, Avrupa burjuvazisi dev boyutlu bir diplomasi savaşı haline getirdi. Basının ve TV'nin haftalardır bir numaralı haberini Salman Ruşdi'nin *''Şeytani Ayetler''* isimli kitabı oluşturuyor. İslam dünyasını alt-üst eden mitingler, gösteriler birbirini izlerken, Batı Avrupa ve İskandinav ülkeleri elçilerini geri çekerek, İran'a karşı ne kadar sert bir tavır içinde olduklarını ortaya koydular.

Avrupa ve İskandinav ülkeleri, bir yazar hakkında verilen ölüm kararına karşı gerçekten böylesine hassas mıdırlar? İnsan hayatı gerçekten böylesine büyük bir önem taşımakta mıdır? Eğer böyle ise, fazla uzağa gitmeye gerek yok, Türkiye hapishaneleri yazarlar ve editörlerle tıka-basa dolu. 1981'de ise, darbeci general Evren, vurucu timler oluşturarak Avrupa'ya salacağını ve politik mültecilerin hakkından geleceğini açıkca beyan eylemişti. Dış politika konularında ikide bir burnunu şuraya buraya sokan Kamuran İnan da, Türkiye'nin anti-terör timleri oluşturarak, yurtdışında faaliyet gösteren politik mültecilerin cezalandırılması gerektiğini defalarca ifade etmişti. Batı bu tür gelişmeler karşısında bırakınız tepki göstermeyi, (şimdi düpedüz yapıldığı gibi) TC'nin politikalarını araklamış, demokrasiye geçiş teranelerini kabullenir politikaların onaylayıcısı olmuştu. Irak, beş-on dakika içinde 5000 kişilik sivil Kürt halkını kimyevi gazlarla boğazladığı zaman da, Batı, ufaktefek protestolarla yetinmişti. Şimdi söz konusu olan bir insanın hayatı ya da yazarın özgürlüğü müdür? Buna inanmak oldukça zor. Ama, ortada binlerce ve binlerce kanlı ve vahşi olay duruyor. Bununla birlikte, Salman Ruşdi'nin kitabının etrafında dönüp dolaşıp, neredeyse bir dünya savaşı çıkartmanın anlaşılır bir yanı olmadığını kabul etmek gerekir.

Bu dev boyutlu kampanyanın ardında hiç kuşku yok ki, İran'a karşı sürdürülen politikalar duruyor. Kısmen de, Sovyetlerin geri çekilmesinden sonra, Afganistan'da oluşturulmak istenen iktidar sentezine İran'ın pek fazla burnunu sokmaması isteniyor. İran da, aynı olayı kendi politik manevraları için kullanıyor. Bunlar birer varsayım tabii. Hedefi değişik politikalardan da söz edilebilir. Ama, açık olan şu ki, emperyalist burjuvazi emrinde ve hizmetinde tuttuğu uluslararası basın ve TV şebekesi ile istediği zaman, istediği olayı, istediği biçimde ve istediği zamanda gündemleştirip bir dünya sorunu haline getirebiliyor. Ama, emperyalist burjuvazinin gücü, henüz, bir çok olayı istediği biçimde ve istediği zamanda çözmeye yetmiyor. Sol güçler serseme döndükçe, ideolojik mevzilerini terkettikçe, emperyalizm, bu konuda da çok daha rahat sonuç alıcı olabilecektir.

Kürdistan konusunda ne zaman, nasıl bir gürültü koparılacağı belli değil. Ve bu gürültü içinde devrimci güçlerin ne ölçüde sersemleyecekleri, gerçek hedeflerinden nasıl uzaklaşacakları da belli değil. Şeytani politikalarla dört bir yanından kuşatılan dünyamızın, bu gün, her zamankinden çok daha fazla miktadrad sol politikalara ihtiyacı var.

Orhan KOTAN

Politikayên şeytanî

Bi rastî ev tofana ku li ser pirtuka Salman Ruşdî hatiye rakirin, wek navê pirtuka wî polîtikayên şeytanî ne.

Li hember bûyerê dengê Amerîka û Yekîtiya Sovyet zêde derneket, lê Ewrupa vê pirsê mezin kir û anî qada şerê diplomasiyê. Çend hefteye yekemîn nûçeya rojnama û televizyonan pirtuka Salman Ruşdî ya bi navê *''Ayetên Şeytanî''*ne. Li alema îslamî xwe pêşandan û protestoyên mezin çêdibin. Welatên Ewrupa Rojawa û û welatên Skandînavya jî sefirên xwe ji Iranê paş de dikşînin û dixwazin nîşan bidin ku li hember Iranê tewrekî çiqas ciddî datînin.

Gelo welatên Ewrupa û Skandînavya bi rastî jî li hember biryara kuştina nivîskarekî hewqas disekinin? Ma rastî jî ji bo wan jiyana mirovekî hewqas girîng e? Ger weha be ne hewce ye zêde dûr biçin, zindanên Tirkiye heya devê xwe ji ivîskaran û ji edîtoran ve tijî ye. Generalê destbixwîn Evren jî di sala 1981'ê de bi awakî vekirî gotibû ku wê tîmên antî-teror pêkbînin û bişînin Ewrupa da ku bikaribin heq ji penehendeyên polîtîk derkevin. Kamran Inan jî çend caran bi awakî vekirî gotibû ku ji bo cezakirina penehendeyên polîtîk tîmên antî-teror pêk tînin. Hingê Rojawa dev ji protestokirina vê yekê berdin (weka ku niha jî dikin) piştgiriya polîtika dewleta Tirk kiribû. Bi çîroka derbasbûna demokrasiyê bûbûn alîkarê polîtikayên dewleta Tirk.

Dema Iraq di nava 5-10 deqîqeyan de bi çekên kimyewî 5 hezar Kurdên siwîl kuşt dengê protestoyên welatên rojawa dîsa qels derketibû. Gelo niha mesele jiyan an jî azadiya nivîskarekî ye? Bawerkirina vê yekê zehmet e. Lê di meydanê de bi sedan bûyerên xwînî û wehşî disekine, digel vê hindik maye ku li ser pirtuka Salman Ruşdî şerekî alemî bê derxistin!

Bê guman li piştê vê kampanya mezin polîtikayên li dij Iranê disekinin. Iran jî vê meselê ji bo manewrayên siyasî ji xwe re kiriye malzemeyek siyasî. Ji aliyê din, piştî paşde kişandina leşkerên Yekîtiya Sovyet ji Afxanîstanê, Ewrupa naxwaze Iran bewla xwe bêxe nav mesela pêkanîna îqtîdara Afxanistanê. Helbet mirov dikare hin sedemên din jî bijmêre. Lê tiştekî vekirî (eşkere) heye ew jî ev e; burjuwaziya emperyalîst bi monopolên televizyon û rojnamên navnetewî ku di bin emrê xwe de digre, kengê bixwaze li gor dilê xwe dikare her bûyerê bêxe rojeva dinê û bike pirsekî alemî (cîhanî). Lê burjuwaziya emperyalîst hîn jî nikare her bûyeyerekî li gor daxwaza xwe bêxe rojevê û hel bike.

Hêzên çep gava têzên xwe winda bikin û mewziyên îdeolojîk biterkînin emperyalîzm jî dikare bi hesanî bigihîje armanca xwe.

Hîn ne diyare wê emperyalîzm kengê û çawa ji bo Kurdistanê jî teşqeleyek derxîne û di nav wê teşqeleyê de hêzên şoreşger bifetisîne, yan jî li hember teşqelekî weha gêjbûna hêzên şoreşger ji îro ve ne diyar e.

Dora dinyayê bi polîtîkayên şeytanî ve hatiye girtin. Lê dinyaya îro ji her wextî zêdetir mihtaca polîtîkayên çep e.

www.kurdi.org

Ulusal ve Enternasyonal

19. Yüzyılın sonlarında kıtasına sığmamaya başlayan Alman emperyalizmi, İngiliz sömürgeciliği ve Çarlık Rusyası'nın paylaştığı Asya topraklarına açılma politikasını uygulamaya başladı. İstanbul'u Ermenistan ve Kürdistan'a bağlayacak olan tren yolu projesi, Çarlık Rusyası'nın sert protestosuna çarpıp, geri düşerken, Berlin'i Bağdat'a bağlayan proje Alman tekelleri tarafından yürürlüğe konuldu.

Alman emperyalizminin Osmanlı topraklarına girişinin kanlı faturasını ise, Ermeni halkı ödedi. Doğrudan doğruya Alman emperyalizminin yayılma politikasının bir ürünü olan *Turan* ideolojisinin militan gücü İttihat ve Terakki hükümetinin paşaları, Alman emperyalizmine Asya'nın yolunu açmak için Ermenistan'ı ezip geçtiler.

Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı, böylece, Ermenistan sorununu kan içinde *çözerek*, günümüze kadar süregelen Kürdistan sorununu da kilitleyip, tarihin gündemine soktu!

★

Tarihin gündemine giren Kürt halkının mücadelesi, bütün bir tarihsel süreç boyunca emperyalizmin çıkarları ile çatıştı. Ve Kürt halkının mücadelesi bütün bir tarihsel süreç boyunca emperyalizmin çıkarları için en kanlı, en vahşi yöntemlerle boğuldu. Lozan'da uluslararası diplomasinin pazarlık malzemesi olarak masa başında boğazlanan Kürt halkının mücadelesi, Mehabat'ta, ABD ve İngiltere'nin İran politikası için darağacına çekildi.

İran - Irak savaşı nedeni ile Kürtler her zaman tartışmaların merkezinde durdular. Ve her zaman, bir pazarlık malzemesi olarak kullanıldılar. Bu pazarlıkların kahrını yoksul Kürt halkı sınırlarda ölerek, kamplarda sürünerek, kimyevi silahlarla topyekün imha edilerek çekti. Halen bu kahrı çekiyor!.

Bu gün, gene, bütün boyutları ile Kürtler pazarlık masalarındadırlar. Burjuvazi için bölgede yatırımın garantisi siyasi istikrardır. Bunu açıkça beyan ediyor. Hemen ardından AET ülkelerinin talepleri geliyor. Esasen TC Cumhurbaşkanı düzeyinde komünist partisinin legalleşmesi için Batı'ya teminat vermişti. Şimdi aynı teminat, değişik boyutlarıyla Kürtler için isteniyor.

Kürt sorunu, emperyalizmin Türkiye politikasının uygulanmasında bir tehdit ögesi olarak ortaya çıkıyor. Dün bu tehdit, Kürt hareketinin imhası üzerinde dururken, bu gün Kürt halkının ulusal varlığının kabul edilmesi ve en azından TC sınırları içinde Kürt dili ile ilgili yasakların kalkmasını gerektiriyor.

Kürt ulusal varlığının TC için resmen kabulü ve Türkiye'de Kürt dili üzerindeki yasağın kalkması için verilen ve verilecek olan mücadele hiç kuşku yok ki demokratik bir mücadeledir. Ve bu demokratik mücadele desteklenmelidir.

Ne var ki, Kürt halkının bir de asıl, bağımsız bir ülkede, özgür bir halk olarak yaşama gibi temel ve haklı bir mücadelesi de vardır. Bu mücadele, tek başına, soyut bir ulusal olgu değil, emekçi Kürt halkının toplumsal kurtuluşuna bağlı ve bağımlı enternasyonal bir olgudur. Bu noktada, Kürt halkının klasik ifadesi ile *ulusal kurtuluş hareketlerinin ve uluslararası proletarya hareketinin* enternasyonal destek ve dayanışmasına ihtiyacı vardır. Emperyalizmin politik ve diplomatik manevralarının alternatifi, ulusal kurtuluş hareketlerinin ve uluslararası proletarya hareketinin politika ve diplomasisidir.

Sürecin eğer nesnel bir değerlendirmesi yapılırsa, bu bağlantıların koptuğu ve desantralizasyona uğradığı görülür. Ulusal kurtuluş hareketleri, proleter bir merkezin tutarlı politikaları ile desteklenme durumunda değil. Geriye, emperyalist metropollerde hala ve herşeye rağmen ayakta durabilen marksist sol'un çeşitli varyasyonları kalıyor. Bunlara bir de Batılı demokratları eklemek mümkün.

Batıda marksist solun bir Kürdistan politikası var mı? Batılı demokratlar, Kürdistan sorununu nerede ve nasıl ele almaktadırlar? Kürt hareketi bu siyasal ve ideolojik gruplarla ne tür bağlantı içindedir ve neyin hesabı yapılmaktadır? Emperyalizmin kilitleyip pazarlık masalarının bir yanında her zaman hazır ve nazır olarak elde tuttuğu Kürdistan sorunu, emperyalist metropollerdeki devrimci güçler tarafından nerede, nasıl tutulmaktadır?

★

Emperyalist metropollerde ekonomik - demokratik örgütlerin olduğu kadar, politik örgütlerin de, düzene isyan eden potansiyelleri örgütleme gibi bir sorunları yok! Proletarya, emperyalist metropollerde hem daralmış ve hem de küçülmüştür. Proletaryanın sınıf mücadelesi, anti-rasizm gibi, çevre sorunları gibi yaygın ve etkin kitle hareketliliğinin kuşattığı bir alanda, sönük ve cansız kıpırtılar halinde duruyor. Marksist sol, bu kuşatma içinde ideolojik bir çizgi olarak varlığını sürdürmektedir. Bu ideolojik çizginin kitle temelini ise, küçükburjuva kökenli marksist aydınlar oluşturmaktadır. Bu da son tahlilde, dar ve elit gruplaşmalarda ifadesini bulmaktadır. Bu dar ve elit gruplaşmalar, ne kendi ülkeleri içinde ve ne de uluslararası düzeyde proletarya hareketine ideoloji ve politika üretme durumunda değiller. Fakat, kendi ülkelerindeki polisiye yasalara karşı, burjuva devlet aygıtının baskısına karşı mücadelede zaman zaman da anti-emperyalist konularda hareketlenmektedirler. Kürt sorunu da bunlardan biri durumundadır. Özellikle Almanya'da ve İsveç'te Kürt sorunu ile ilgili geniş, yaygın ve etkin çalışmalar birer ikişer ortaya çıkmaktadır.

Bu arada, Almanya'da ve İsveç'te marksistler ve demokratlar Kürt sorunu ile kaçınılmaz biçimde yüzyüze gelmiş durumdadırlar. Ve şimdiye kadar izlendiği kadarıyla, enternasyonal görevlerini, ulusal görevler içinde eritme eğilimi taşımaktadırlar. Enternasyonal görevlerini yerine getirmemeleri konusunda ise, Kürt solu tarafından herhangi bir biçimde eleştirilmemektedirler. Bu da onları, üzerinde oldukları yanlışları derinleştirmeye götürmektedir.

Örneğin, İsveç'te bir cinayet nedeni ile pasaportlarına *"terörist"* damgası vurulan 9 Kürt ile ilgili çalışmalar bunlardan biridir. İsveçli demokratlar ve sosyalistler, sorunu Kürt halkının ulusal ve toplumsal kurtuluş mücdelesi temelinde ele alıp değerlendirme yapmak yerine, İsveç devletinin bir polis yasasına karşı verdikleri mücadelede bir malzeme olarak değerlendirmektedirler. Aynı şekilde, Almanya'da radikal sol, Ceza Yasası'ndaki 129/A maddesine karşı verdikleri mücadelede, yargılanan PKK sempatizanlarını malzeme olarak ele almaktadırlar. Bunun en doğal sonucu, haklarında *"terörist"* hükmü verilenlerin sorunu bittiği zaman, solun ilgi alanı da başka sorunlara kayacaktır. Ya da, Almanya'da yargılamalar şu ya da bu biçimde sonuçlandığı zaman, radikal sol da kendine başka malzemeler arama durumunda kalacaktır. Oysa, ortada imha tehdidi altında olan bir halkın var olma mücadelesi durmaktadır. Bu mücadele, yukarıda vurgulandığı gibi, neredeyse iki yüzyıllık bir sürecin içinde durmaktadır ve bu gün bütün boyutları ile gündeme dayatmış durumdadır. Burjuvazinin ve sosyaldemokrasinin konu ile ilgili proğramı şu ya da bu biçimde olgunlaşmış, açılmış ve uygulamaya sokulmuştur. Onlar, Kürt sorununda, kendi çıkarlarının gereğine uygun olarak dün imha politikalarını onaylarken, bu gün ulusal-kültürel bir azınlık olarak Kürtlerin tanınması politikasını benimseme durumundadırlar. Radikal sol ise, Kürdistan'daki ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin ideojik ve politik perspektifini gözardı ederek, kendi ülkesindeki polisiye yasaklara kaşı verilen mücedelede bir malzeme olarak ele alıp değerlindirme gibi bir çarpıklığın sahibi durmundadır. Buna karşı, Kürt solunun etkileyici ve caydırıcı bir çalışması ise yoktur. Tersine, küçük, güncel ve basit çıkarlar çok daha ağır basmaktadır. Almanya'da radikal sol, örneğin, Kürt hareketinin bir kısım temsilcilerini Alman polisinin işbirlikçisi ilan ederken, bir başka bölümünü Alman devletinin polis baskısına karşı korumayı görev saymakta, fakat 20 milyonluk bir halkın anti-emperyalist mücadelesine devrimci bir destek sunamamaktadır.

Tersine, Kürt grupları arasındaki çelişmeleri son derece soyut ve dar çerçeveler içinde günlük tartışmaların konusu haline getirmektedirler.

Eğer sorun, devrimin, genel, temel ve vazgeçilmez ilkeleri düzeyinde ele alınıp değerlendirilecek ise, emperyalist metropollerdeki marksistler ve demokratlara, Kürt sorununa bir göçmen azınlığın sorunu değil, ulusal ve toplumsal kurtuluş sorunu olarak bakmaları anlatılmalıdır!

N. BORA

Xwendevanên birêz: Di hejmara 62 (8) rûpela 1'e de xeletiyek rêzkirinê çêbûye. Di dewsa "Aqilen" de "Akilên" hatiye nivîsîn. Rastiya wê "Aqilen" e.

Sînorê welatparêzî û caştiyê

Li Tirkiyê û li Kurdistanê niha bûyer û guherînên gelek biçûk dibin. Na, bûyer û guherînên gelek mezin û girîng pêktên. Piştî 65 salan bûrokrat û demokratên Tirk hebûna Kurdan qebûl dikin. Ne bi tenê hebûn, lê mafên wan ên demokratîk û mirovî jî dixwazin.

Bi rastî jî ev bûyer û guherîneke gelek mezin e. Mirov ji aliyê demokrasî û mirovahiyê ve dema lê binêre bûyereke gelek biçûk e. Heta ji bo demokrat û bûrokratan şerm û rûreşiya 65 salan e. 65 salan ji polîtîka kemalîst a nijadperest re *belê* gotin, serî jê re xwar kirin. Û niha wek ku ji xew hîşyar bibin an jî ji cîhanekî din bên, hebûn û mafên Kurdan diparêzin. Ev jî baş diyar û zelal e, ku ev rewş û şêla wan hêz û kesan ji mirovperwerî û demokratiya wan nayê. Têkoşîna gelê Kurd wan pêwîstê vê rastiya berçav dike. Têkoşîna neteweyê Kurd êdî hîmê Komara Tirk dihejîne û dilerizîne.

Di serî de Amerîka Yekbûyî, dewletên Ewrupa yên rojava vê rastiyê dibînin; ji bo vê tehlûka ha bala dewleta Tirk dikşînin û aqil didin wê û planên helkirinê (çareserkirinê) pêşkêşî dewleta Tirk dikin. Ew dixwazin dostê xwe yên Tirk ji vê *'tehlûka'* û *'belaya'* Kurdan rizgar bikin. Riya xilasî û çareserkirinê jî qebûlkirina hebûna Kurdan û dayîna mafên wan yên ziman û kulturî de dibînin. Ev yek jî li ser navê mirovahî û demokrasiyê ji Tirkiyê daxwaz dikin. Dil û piştgirî didine Tirkan.

Ji aliyê din de ew Kurdên ku heta niha hevkar û tevkarê dewleta Tirk bûn û di parlamento û bûrokrasiya Tirkiyê de cîh girtibûn, ew jî niha li ser navê Kurdan li parlamentoyê û li derê parlamentoyê dengê xwe yê netewî bilind û gurr dikin. Ji bo dayîna mafên Kurdan ên netewî û demokratî dest bi xebatê kirin e. Doza Kurdî di awira gelemperiya Tirkiyê de tê qisekirin û şirovekirin. Bê guman ev gavekî baş û di cîh de ye. Pêwîst e ku her kes û rêxistinên Kurd ji vê yekê re piştgirî û alîkariyê bike. Dozê hîn jî geş û ber fireh bike.

Lê, dema mirov bi çav û perspektîfekî fireh li vê bûyerê binêre, rewş tê guhertin. Di rewş û hoyên îroyîn de ev gavekî gelek baş û pêşketi ye. Wezîfekî netewî û demokratîk e. Lê dema ku mirov dûr û kur li dozê û wan kesên Kurdên ku îro ji bo vê dozê têdikoşin û tehlîla wan temsîlîya sinifa (çîna) wan û dîroka wan ya kevin binêre, gelek tişt tên guhertin. Ew çax armanc û planên wan kes û hêz û welatên ku îro piştgiriya wan dikin, bi awakî vekirî derdikeve holê. Armanca wan, welatên Ewrupa û ya dewleta Tirkan yek e; di cîhekî de digihine hevdu. Armanca dayîn an jî standina hinek mafên kulturî, ji bo rawestandin û rûxandina şer û têkoşîna neteweyê Kurd e. Ew dixwazin bi hindek mafên kulturî çavên Kurdan girêbidin û di war û çarçova netewî û navnetewî de jî şer û têkoşîna Kurdan neheq derînin. Ev plan dê hevkar û burjuwaziya Kurd û gelê Kurd bîne hember hev. Ew çax hindek hêzên nû li hember tevgera Kurd a demokratîk û netewî pêk bînin, an jî dê ji hin hêzên mewcud bikşînin gel (ba) xwe. Hingê sînorê ***caştî û welatparêzîyê*** ji hev du cuda dibe. Ref zelal dibin. Wek ku pêşiyên Kurdan gotine; *"Di navbera mêranî û teresiyê de mûyekî heye."* Herweha hingê di navbera caştî û welatparêziyê de jî mûyek dimîne. Yên ku bi mafê kulturî qîma xwe bînin û bi dewletê re bibin yek, bixwazin nexwazin dê dest bi caştiyê bikin.

Mînaka vê yekê îro li Kurdistana Başûr zelal û diyar e. Şirove jê re nîne.

Lê ji niha ve mirov ji hinek kes û hêzên ku îro ji bo qebûlkirina Kurdan û mafên wan yên mirovî û kulturî û demokratîk têdikoşin re nikare bêje caş an jî xaîn.

Îro daxwaza qebûlkirina hebûn û mafê Kurdan kareke hêja û di cîh de ye, lê sibehê dema rewş bê guhertin ew dibe tiştekî din. Ji niha ve kê li ku derê dê cîh bigire jî ne zelal û diyar e.

Ev yek jî eşkereye ku qebûlkirina hebûna Kurdan, dayîna hinek mafên ziman kulturî dibe sedema hîşyarbûna netewî. Ev yek dê hîşyarbûnê gelekî geş û gurr bike. Di rewşekî weha de gelo dê dewleta Tirk karibe pêşî lê bigre? Ji xwe niha tirsa dewleta Tirk jî ev e, ku dema hinek mafên kulturî bêt dayîn pêşî lê nayê girtin.

Bûyer diyalektîk e. çê û xirab di nav hev de ye. Aloz e. Her tişt girêdayiyê bi hêzbûn û hostatiya polîtîk a tevgera rizgariya netewî ya Kurdistanê ye.

A. TIGRIS

KONUK YAZAR

Veli YILMAZ

Basın Yasası

TCK'nın yeniden düzenlenmesi amacıyla hazırlanan ve şimdi Adalet Bakanlığı kanalıyla Hükümet tasarısı haline dönüşerek, bugünlerde TB MM'ne sunulacağı açıklanan TCK yeni tasarısı, hem bir bütün olarak, hem de belirli maddeleriyle,önümüzdeki dönem de de ülkemizin siyasal gündemini belirleyen etkenlerin ilk sıralarında yer alacağa benziyor.

Yeni tasarıda, kamuoyunda üzerinde en çok durulan maddelerle ilgili nasıl bir düzenleme yapıldığını, Komisyon Başkanının ve Adalet Bakanının açıklamalarından öğreniyoruz: Yeni tasarıda TCK'nin 141. ve 142. maddeleri kapsamına giren suçların yarı yarıya düşürülmesi öngörülüyor. Ek olarak da Komisyon 141. ve 142. maddelere karşı yaygınlaşan tarihi ve güncel siyasal antipatiyi yumuşatmak amacıyla olsa gerek, 141 ve 142 rakamlarını 325 ve 326 rakamları ile değiştiriyor. 141 ve 142 rakamlarının ön gördüğü ceza miktarları yarı yarıya indirilerek siyasal yasaklar, propaganda yasakları, TCK yeni tasarının 325. ve 326. maddelerine taşınıyor.

Komisyon Başkanı ve Adalet Bakanı, kendi için de bir uyum ve denge sağlaması amacıyla, yeni tasarıda, 141. ve 142. maddelerde ön görülen suç niceliklerinin yarı yarıya indirildiğini açıklıyor. Ceza miktarlarının yarı yarıya indirilmesi ile tepkilerin ve kamuoyundaki birikimin de yarı yarıya yumuşatılabileceğinin hesapları yapılıyor.

Bugün, yeni tasarının bu biçimiyle yasallaşması durumunda dahi, tutuklu - hükümlü basın mensuplarının ve 141. maddeden yargılananların, bu hükümlerden belli ölçülerde yararlanabilecekleri şeklinde yorumlar bile yapılabiliyor.

Şu anda, yüzlerce yıllık hapis cezalarıyla hükümlü olarak, çeşitli cezaevlerinde tutulmakta olan, 30'u aşkın basın mensubuyla, yazıişleri müdürüyle ilgili olarak, şahsımda verilecek bir örneğin *''ceza indirimi''* sonucunu yeterince açıklayabileceğini sanıyorum

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı I Nolu Askeri Mahkemesince verilen 24 Ekim 1984 tarih ve 1982/867 Esas ve 1984 / 396 Karar sayılı kararla TCK'nin 142. maddesinin çeşitli fırkalarına muhalefetten hükmedilen ceza, Askeri Yargıtay I. Dairesinin II Mart 1987 tarih ve 1987/I-123 sayılı kararıyla onanıyor. Böylece TCK'nin 142. maddesine 75 kez muhalefet iddiasıyla verilen ceza toplamı 588 yıl 9 ay olarak kesinleşiyor.

Bu ceza ister toplam üzerinden, isterse tek tek bileşenleri üzerinden indirilsin, yarı yarıya bir indirimle, verdiğimiz örnekteki ceza miktarı, yeni tasarıya göre -aylık kesirlerini hesaba katmazsak - 294 yıla bağlanıyor.

Kaldi ki, sorun sadece 142. maddeden de ibaret değildir. 142. maddeden verilen cezalar tümüyle ortadan kaldırılırsa bile, basın mensuplarına TCK nin 159. ve 311 — 312. maddelerinden hükmolunan ve kesinleşen basın cezaları, yazı işleri müdürlerini daha uzunca bir süre demir parmaklıklar arkasında tutmaya yetiyor.

TCK'nin 159. ve 311 - 312. maddeleri, en hafif deyimle hükümetlerin elinde demoklesin kılıcı işlevini görüyor! En liberal, en masumane eleştirileri dahi engelleme amacına hizmet ediyor. 159. maddenin tek parti yönetiminde, tek parti yönetimini, her türlü eleştiri ve muhalefe karşısında korumak amacıyla düzenlediği, bu şekliyle mevcut sistemin *çoğulculuğuna''* dahi cevaz vermediği hep yazılıp çiziliyor. 159. madde devrimici - demokrat basın - yayın organlarının yasaklanması ve devrimci propagandanın engellenmesi, engellenmeye çalışılması için, savcıların elinde yasal bir dayanak noktası oluşturuyor. Ve sıkıyönetem askeri mahkemeleri TCK'nin 159. maddesine dayanarak sadece devrimci propagandayı değil, mahkeme salonlarında yapılan siyasal savunmaları dahi, toplam yüzlerce yıla varan hapis cezaları ile cezalandırılıyor.

Yukarıda örnek olarak aldığımız kararda, TCK' nin 159. maddesinden kesinleşen hapis cezası toplamı, bu maddenin 141 kez ihlal edilmesinden dolayı 147 yılla bağlanıyor. Aynı dosya üzerinden 311. ve 312. maddelerden kesinleşen hapis cezaları toplamı da 13 yıla ulaşıyor. Böylece ceza niceliği toplamı 748 yılla sonuçlanıyor ve kesinleşiyor.

Aynı durum, aynı maddeler açısından şu anda tutuklu - hükümlü olarak cezaevlerinde tutulan tüm basın mensupları için geçerlidir.

Görülen o ki, açıklandığı kadarıyla TCK yeni tasarılarında 141. ve 142. maddelerinde ki *''ceza indirimi''* olayı büyük ölçüde,kamuoyundaki mevcut demokratik birikimi yumuşatma amacına ve siyasal cezalar arasında *''adalet sağlama''* yolu ile *''demokrasi''* görünümünün unsurlarını çoğaltma çabasına hizmet ediyor. Belirli nicel değişiklikler yardımı ile demokrasi vitrin kurulmaya çalışılıyor. Düşünce ve örgütlenme özgürlüğü hakkının fiilen kullanılmasının hangi ölçülerde cezalandırıldığı, sadece biçimsel bir sorundur. Nicel bir farklılıktan söz edilebilir. Her iki durumda da, söz konusu olan, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü hakkının yasaklanması ve cezalandırılmasıdır.

Düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün ve bu hakların kullanılmasının cezalandırılması, ancak engizisyon hukukunda yer alabiliyor.

TCK'dan ve ilgili yasalardan düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü yok eden, kısıtlayan veya sınırlayan ve cezalandıran hükümlerin ayıklanması, bugün siyasal demokrasi mücadelesinin en önemli görevleri arasında yer alıyor.

TCK'nın yeniden düzenlendiği ve 141 - 142. maddelerle ilgili tartışmaların yeniden düzenlendiği ve 141- 142. maddelerle ilgili tartışmaların yeniden güncelleştiği günümüz koşullarında, bu konuda, tüm demokrat kuruluşlar ve tek tek bireyler olarak, açık ki, önemli sorumluluklar paylaşıyoruz.

Yeni tasarının TBMM' ne getirildiği koşullarda başta TCK'nın 141, 142, 159, 311 ve 312. maddeleri olmak üzere düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü yasaklayan ve cezalandıran hükümlerin ortadan kaldırılması ve 141, 142, 159, 311 ve 312. maddelerden verilmiş cezaların tümüyle geçersiz sayılması için uğraş vereceğinize innanıyor, selamlarımı ve iyi dileklerimi iletiyorum.

1 Şubat 1989

Tutuklu - hükümlü
basın mensubu
Sağmalcılar
Özel Tip Ceza ve Tutukevi
L-2/Bayrampaşa - İstanbul

Halkın Kurtuluşu dergisi sorumlusu olan Veli Yılmaz hakkında 748 yıl ceza verildi!

Enstîtûya Kurdî Li New York ê

Dilsoza çanda Kurdî Vera Beaudin

Li New York ê melbenda çand û kultura kurdî çêbûye. Jinek Amerîkayî Bi navê Vera Beaudin xanîyê xwe kiriye Enstîtûyek biçuk ji kultur û çanda kurdî re. Vera Beaudin çaxê zanibû mêrê wê kurde, hez dikir vekolînê bike ji bo ku bizanibe Kurd çine. Di encama vekolînên xwe de, wê pir ji kultura kurdî hez kir û dilê wê ji bo rewşa kurd û Kurdistan ê şewiti. Jiber ve yeke jî, wê dixwast tiştekê ji doza kurdi re pêşkêş bike.

Vera Beaudin bi xwe cuhuye. Ew tinê bîra xwe çaxê Hitler fermana qirkirina wan anî û weha bîr dike ku îro Hitler ên nu kurdan qirdikin.

Li sala 1981 an mêrê Saeedpour mir, û wê ji dest ji karê xwe hêla û Programa Kurdî, *The Kurdish Program*, di binbîva xanîyê xwe de damezrand û bi xwe birêve dibe.

Binê mala xwe bi berikên (mehfîr) kurdî raxistîye û diwarên xwe bi rêzikên şi'ra kurdi xemilandîye. Hemû sala bi sedan kesên zana û yên ku dixwazin vekolînê bikin, ji hemû dunyayê diçin mala wê. Ew dixwazin pirtûkxana wê ya zenîn ji serkanîyên bi rumet li ser doza kurdî bi hejmarek zêde ji zimanên dunyayê, ji zimanê swêdî û heta farisî, bi karbînin.

Vera Beaudin bi jiyê xwe yê 58 salan ve gelek zîrek û bi bizave. Tîpên govenda kurdî ya folklorî pêktîne û kovarek ê der dixe bi navê, *The Kurdish Times*, herwesa pir hez dike bazarek ya sin'etê destî yê kurdî jî veke. Jûra we ya kar pire ji nivîsînên wê yên li ser eş û janên kurdan hatine nivîsîn û çapbûne di rojnamên; New York Times, Wall Strett Journal û hindekên din de.

Ji pêşengeha Vera modeleka Kurd

Telefona wê bê rawestan lêdixe. Dibe kesek be pêwîstî bi pirtûkekê hebe yan kurdek be nexweşîyek bo hatiye pêş ji layê dayêra paneberan ve yan jî yek ji penc kurên wê ye telefone dike.

Di mala wê de nexşeyên pir kevin, ji salên 1700-1800 hene û welatek mezin xuyşa dike, ji rojhelata cizîrê (Surya iro) despê dike, nave wî Kurdistan e.

Ew dirav (pare) ji çi dewlet û rêxistinên sîyasî wer nagire. Bûca salane ya Enstîtûyê ji alîkarîya kesan tê.

Mehemed HACI

Serkanî; Rojnama ''NWT''; În, 17 Sibat

[Di nûçeya ''Iraq dostên Kurda jî zindan dike'' de tariva çavkanî şaş e; rastiya wê 27 Çile 1989 e.] *M.Haci*

Üçlü Ökçe! Ve M.O.

''Üçlü ökçe altında inleyen bir yaratık...'' veya Muzaffer Oruçoğlu'nun kadınlara bakışı.

''Kadın üç tip baskı altındadır Kürdistan'da; sınıf baskısı, milli baskı ve ataerkil baskı...''

Muzaffer Oruçoğlu'nun Kürdistan Press'in altıncı sayısında *''Kürdistan'da kadın tipleri''* başlıklı yazısı böyle başladı. Ben şahsen kadını konu alan bir yazının bulunmasına sevindim. M.O'nun giriş cümlesine de katıldım.

Ne yazık ki bu tesbiti içeren başlangıçtan sadece dört beş cümle sonra yazının bilimsel veya politik bir nitelik taşımadığı belli oluyor. O yazıda kadınlar hakkında söyledikleri ancak düşük düzeyli bir meyhane sohbetini hatırlatıyor. M.O tanınmış, siyasi prestiji olan kendisini Marxsist Leninist olarak gösteren bir insandır. Öyle bir insandan değişik kadın tipleri tanımlamasında en azından bu kadınların üretim ve yeniden üretim süreci içindeki konumu ve bu konumundan meydana gelen özellikleri üzerinde durması beklenebilirdi. Yani yazının başlangıcında bahsettiği üç çeşit baskının ne gibi etkileri olduğunu ve belli durumlarda ne gibi karşı şiddetlere neden olduklarını araştırması gerekiyordu. Böyle bir tesbit yapılsaydı hem kadının bugünkü durumu, hem de onun kurtuluşu için hareket noktası hakkında ciddi bir tartışma açılabilirdi.

Ama M.O, Kürdistan'daki kadınlara Maksist ya da devrimci gözüyle bakmaktansa, herşeyden önce erkek olarak bakıyor ve kadınlar üzerindeki ataerkil baskıyı bir daha güçlendirmiş bulunuyor.

Bütün yazıda ezenin ezilene bakış açısını görebiliyoruz. Bir patron işçisine nasıl bakıyor? Onu özellikle bir işçinin hangi şekilde kar verdiği, yani nasıl en çok yararlı olduğu ilgilendirir. Söz konusu olan yazıda M.O'yu ençok hangi kadın tipinin *''yatakta nasıl yararlı olduğu''* ilgilendirir. *''erkek cinsel iştahından genellikle tiksinir''*, *''kocasıyla cinsel ilişkisinden nefret eder''*, *''sevişmeye kavgaya egemen olmak istiyor''* ve benzeri tanımlamaları hemen hemen her kadın tipi için buluyor. Ve bununla yetinmiyor! Kadınlar hakkında bu yazıda hiç bir yerde kadının kendi düşündüğü veya söylediği alıntı olarakta olsa geçmiyor. M.O'nun kendisi kadınların ne duyduklarını çok iyi biliyormuş meyerse: *''dayak sefasından sonra içine dayanılmaz bir haz basar''*, *''zevkinin ve arzusunun kölesidir''* vs.

Böyle bir tavıra politik bir tanım bulunamaz. Bu kadınlara saygısızlıktan başka bir şey değildir.

Evet kadın üç tip baskı altındadır. Bu baskıların nasıl tesbit edildiğini M.O. Markstan öğrenmiş. Neyazık ki bir şey öğrenmemiş. Marksın hiç bir eserinin, hiçbir yerinde ezilene hakaret edilmiyor. Tam tersine, ezileni ensonunda kurtaran ezilenin kendisi olduğu öne sürülüyor. Yani, *''inleyen bir yaratık''*, *''geçmişte güçlü yığınsal bir mücadele tecrübesi olmayan, dünyası dar olan''* bir varlık olarak görülen kadını, M.O'ya göre kim kurtaracak? Onu üçbin yıl baskı altında tutan erkeklermi? Bu sorunun cevabını bir çok Kürt kadın çoktan vermiş. Ben Kürt kadını değilim, ama ben, *''Avrupalı, modern, bağımsız''* bir kadın olarak bir çok kadının kararlılığından ve cesaretinden ders ve güç alabildiğimi söyleyebilirim. Tabi ki her kadın gibi, Kürt kadını da toplumun içinde bulunduğu yerden hareket ederek mücadeleye başlıyor. Burada sadece kendi oğlunu bulmak için yola çıkan ve bugün siyasi mücadelede bir çok profesyonel devrimciye taş çıkaracak bir şekilde direnen anaları örnek vermek istiyorum. Bugün bir direniş simgesi haline gelmiş olan, okuması yazması olmayan Saliha Şener birçok örneklerden sadece biri. Saliha ana ve bir çok Kürt kadın M.O gibi adamlara bugüne kadar şunu öğretmesi gerekiyordu: Kadınların erkekler kadar ve belli durumlarda erkeklerden de fazla direnme ve mücadele gücü vardır. Ve bu gücü nasıl kullanacağını kendileri bilirler. Ama M.O bu gücü kendi halkında görmüyor. Kürdistan kadınlarını mücadeleye çağırmak için bile geçmiş devrimlerden örnek vermek zorunda hissediyor kendisini. Bir Saliha Şener ya da *''gerici feodal''* Kuzey Irak'da mücadelesini veren bir Xuşka Emine ona yetmez mi örnek olarak.

Elbette devrim sürecinde kadın sorunu daha çok aşamadan geçmeli. Bu aşamalardan en önemlisi M.O gibi adamların kadınları tanımlayabilmek için kadınlardan ders alması gerekir. Bu da bir erkeğin kadınlardan öğrenebileceği bir şeyin olduğunu kabul etmeyi içerir ve gerçek diyalektik bir sürecin ilk adımı olabilir. Bu süreç kadınlardan kararlılık, erkeklerden ise mütavazilik ve cesaret istiyor. Sizin bu cesaretiniz var mı sayın Muzaffer Oruçoğlu.

Miriam BERGEN

Kürt Kadını

Hevalên Hêja
Ez xwendewana Kurdistan Presê me.
Min, ji bo rûpela çar û penca Nr. 60 (6).02.1989
rexne girtiye qusurê min bi buhirin.
Hûn namê ya min diharin tê ne bidin heval Muzaffer
Oruçoğlu a din kêfe we çawa dixwazî we ha bikin.

★

''Güzel ve içli ağıtlar yakan, acayip doğuran, bedduasından korkulan olduğundan ihtiyar görünen, kocaman bakışlı bu tipler mahşerini hakkını vererek anlatmak çok zor ve belalı bir zanaattır.'' Bu bakımdan okuyucular bu yazıdaki eksiklikleri, hataları, zayıf yanları toleransla karşılasınlar.

Sayın Muzaffer Oruçoğlu!

Ne yazık ki her ne kadar toleranslı davranmaya çalışsak da, gene de bunu beceremiyeceğiz. İlk anlamda bu yazıyı okuduğumda çok eskiden tanıdığım bir bayan arkadaşın yazı biçimine benzettim. Daha sonra bir erkek tarafından yazıldığını görünce şaşkınlığım daha da arttı. Kürdistan'da ki kadın tipleri ve kadının ulusal kurtuluş mücadelesindeki yeri yaklaşımınız genel olarak Kürtler tarafından, hele hele kadınlar tarafından kabul edilebilecek, eksiklikleri toleransla karşılanabilecek hiç bir yönü -samimi olarak söyleyeyim- göremiyorum. Hele genel kadın tipleri, kalıplaşmış sınıflandırmalar alınarak ki bunlar (bu gruplar kapitalizmin kokuşmuşluk aşamasında can bulan) bizimki gibi geri kalmış ülkelerin kadın tiplerine, özellikle Kürt kadınına uygulanması, gerçekten belalı bir zanaattır ve siz bu belayı başınıza almaya adaysınız galiba.

Yapılan bu katı sınıflama ve vermek istediğiniz bazı kadın tipleri ile birlikte elbette tüm hallerde örnekleri bulunacak ama kürt kadınını direk böyle bir sınıflamaya sokmak -çok afedersiniz- bu konuda yabancı yazarlardan, ozanlardan alıntılar yaparak gerçekten Kürt kadınlarını bu kategorilere koymak, Kürdistan kadınının bir sürü devrimlerden geçerek bile kurtulamıyacağını ilan etmek şimdiden uzağı kahince görme kompleksinin sizde hakim olduğunu bana hissettiriyor. Ayrıca *''Büyük Kürdistan''* kavramından kastınızı da tam anlamış değilim. Bununla birlikte yazınızın her cümlesi kadınları önemsiz varlık, gerçekten aşırı ezilen acıklı bir konuma sokma isteğiniz, niye ille de kadınların kurtulması için sınıf bilinçli işçilerin ya da komünist partilerin kendi kadınlarını seferber etmesi mi gerekiyor? Gerçekten kadınını anlatmak belalı zenaattır tümceniz hoşuma gitti. Belalı ki nasıl belalı zenaattır. Biz eli kalem tutan kadınlar bile buna cesaret edemezken, siz bu konuda ahkam kestiniz. Size fena kızgınlığım, gerçekten genelleşmiş olguları, burjuva aydınlarınca sınıflandırılmış kadın tiplerini, tutup, Kürdistan gibi dişini tırnağına takarak yüzyıllardır mücadele eden bir halkın kadınlarına uygulamanızdır. Bence bu konuya son yıllarda sınıflandırılmış kadın tiplerine göre değil de çok eskiden bizzat Kürdistan'da inceleme yapmış, Kürt kadınıyla yakından ilgisi olmuş araştırmacıların eserlerinden yararlanıp Kürt kadınının karekterini, devrim için deki yerini hedef almalıydınız. Ya da ananıza, ninenize, çevrenize ve anlatılanlara bakarak bir çözüme gitmeliydiniz. Yineliyelim: bu *''çok zor bir zenaattır''*

Kürt kadını diğer geri kalmış halklara göre daha özgürdür. İslamiyetin etkisiyle Kürt kadınının göreceli olarak hakları kısıtlanmıştır. Feodalitenin etkisiyle bir kez daha hakkında kısıtlılık söz konusudur. Ataerkil baskıyı, Kürt kadını diğer kadınlara göre daha az görüyor.

Herkes bilir Kürdistan'da kaynana olgusu vardır. Kaynanalık olayı, ataerkilliği değil anaerkilliği içerir. Kaynana, gelineye yapmadığını komaz. Ama o gelin de kaynana olur. Kaynana ve kayınbabanın evin yönetiminde oyları eşit, hatta çoğu zaman kaynana eve hakimdir. Kadın, kocasının yanında ikinci sınıf vatandaş görünmesine rağmen Kürt kadınının erkeği üzerinde her zaman gizli bir otoritesi vardır. Bunlar yadsınmaz gerçeklerdir. Kürt kadını erkeği olmadığı zaman erkeğinin rolünü üstlenir. Sizin geterdiğiniz sınıflamaları içinde barındırmış olsa bile, Kürt kadınını kabus, illet kadın, havai hovarda kadın, bağımsız asi kadın, mümin kadın, köle kadın ve daha dökmediğiniz incilerle katı, birbirinden ayrılmış gruplara koyarak geniş bir okuyucuyu kitlesine sunmanızı bir türlü hazmedemiyorum.

Bugün kapitalizm, emperyalizm -ve sosyalist ülkeleri de katalım- hangisi kadın sorununu çözmüş ki, Kürtler bu sorunu çözsün. Kadın sorunu ancak sınıflar sorunudur. Sınıflar ortadan kalktıktan sonra kadın sorunu çözülecektir. Kürdistan'da ki kadın sorununa feministçe yaklaşmak, kadın sorununu bu yolla çözmek ütopyadan öte bir şey değildir. Bizim sorunumuz kadın sorunu değil, bizim sorunumuz ulusal kurtuluş mücadelesi ve devrim sorunudur.

Fazla uzatmadan sizin çok hoşuma giden sözlerinizle mektubumu bitiriyor başarılar diliyorum.

Güzel ve içli ağıtlar yakan, acyip doğuran, bedduasından korkulan, olduğundan yaşlı görünen o kocaman bakışlı tipler mahşerini bacımızı, anamızı yerlere kadar eğilerek candan selamlıyorum. *Hollanda*

Zozan

Wakuroj.org

"Türkiye Kürt halkını sistematik olarak eziyor!"

ANK • Stockholm

□□□"Özellikle 1987'den bu yana Kürt halkının toptan imhası gündeme geldi. 17 Mart'tan, 28 Mayıs 1987 yılına kadar toplam 448 Kürt köyü yerle bir edildi. 22 Ağustos'tan, 29 Ağustos 1988 yılına kadar 40 Kürt şehri uçaklarla, kimyasal gaz ile bombalanarak 100 bin Kürt'ün göçüne neden oldu. Kürtler sadece savaşta değil, barışta da en çok kaybeden halktır!"

22 Şubat günü İsveç Parlamentosu'nda dış politika üzerine yapılan oturumda Kürdistan sorunu da gündeme geldi. İsveç'in Kürdistan sorununa bakış açısı ve Kürt halkının içinde bulunduğu durum milletvekilleri tarafından tartışıldı.

Kürdistan sorunu ile ilgili Merkez Partisi'nden parti başkanı Olof Johansson ve Ingbritt Irhammar, Muhafazakar Parti'den Margaretha Af Ugglas ve Inger Koch, Halk Partisi'nden Maria Leissner, Sol Parti Komünistler'den Berith Eriksson, Yeşiller'den Ranghild Pohanka ve Sosyal Demokrat Parti'den Hans Göran Franck ayrı ayrı söz alarak, İsveç'in dış politikası ve Kürt sorunu hakkında görüşlerini dile getirdiler.

Bilindiği gibi üç hafta önce İsveç parlamenterlerinden oluşan bir heyet Türkiye'yi ziyaret ederek, insan hakları sorunu ve Kürt sığınmacıların durumu ile ilgili incelemelerde bulunmuştu.

İlk sözü alan Dışişleri Bakanı Sten Andersson hükümetin uluslararası sorunlara ilişkin görüşlerini açıkladı. Bakan, konuşmasında nükleer silahlar, Sovyet-Çin yakınlaşması, Sovyet askerlerinin Afganistan'dan çekilmesi, Sovyetler Birliği'ndeki son gelişmeler, Orta-Doğu sorunu, İran-Irak barış görüşmeleri konularına değindi. Bakan, Orta-Doğu sorununa değinirken, Kürt sorununa ilişkin hiç bir belirleme yapmadı.

Dışişleri Bakanı'nın hükümetin görüşünü özetleyen konuşmasından sonra söz alan Muhafazakar Parti milletvekillerinden Margaretha Af Ugglas Kürt sorununa ilişkin şunları söyledi: *"Kürt sorunu çözülmek zorundadır. Birleşmiş Milletler bu konuya el atmalıdır. Ayrıca isveç bu sorunun BM'de tartışılması için çaba harcamalıdır."* dedi.

"Kürtlere olan insanlık borcumuzu ödemek zorundayız"

Oturumda Halk Partisi adına konuşan Maria Leissner, İran-Irak arasında ateş-kes'in sağlanması konusunda İsveç'in oynadığı role değindi. Leissner, ayrıca Irak rejiminin kendi uyruğunda olan Kürtlere karşı tank, top ve uçaklarla saldırdığını, Kürtlere yönelik katliamın Saddam Hüseyin'in emriyle gerçekleştirildiğini, saldırı karşısında paniğe kapılan sivil halkın Iran ve Türkiye sınırlarına doğru göç ettiğini belirtti. Leissner sözlerine şöyle devam etti: *"Irak rejiminin Kürt sorununu temelden çözmek istemesi, çağdaş dünyada benzeri olmayan bir barbarlığın ve insan yaşamının yok olması anlamı ile eş değerdir. Bu gün Türk kamplarında 37 bin Iraklı Kürt mülteci zor koşullarda yaşıyor. Her şeye rağmen, bir parça ekmek ile başlarını örtecek bir çadır bulabilmişler. Ama, yaşamları zor! Hastalıklar kampları tehdit ediyor, çocuklar eksi 15 derece soğukta yarıçıplak yaşamaya çalışıyorlar.*

B.Eriksson: "Kürtler, Dünyada devletsiz yaşayan en büyük halk gurubudur!"

Leissner, bu durumun Türkiye ziyaretleri sırasında sığınmacı Kürtler tarafından İsveç Parlamento Heyetine anlatıldığını da vurguladı.

Leissner, Türkiye'ye sığınmış olan Kürt mültecilere yardımcı olunmasına değinerek, şu görüşleri dile getirdi:

"İsveç, Kürt mültecilerin durumunu Birleşmiş Milletler Mülteci Komiserliği'ne götürmelidir. Türkiye varolan sorunları çözmede gayret göstermelidir... Biz, Kürtlere karşı olan insanlık borcumuzu geri ödemek zorundayız. Oradan ayrıldığımız zaman bir peşmerge bize şunu sordu: Bizimle ilgili olarak ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

M.Leissner: "Kürtlere, insanlık borcumuzu ödemek zorundayız!"

"İsveç kirli yüzünü yıkamak zorundadır"

Sol Parti Komünistler adına konuşan ve aynı zamanda Türkiye'yi ziyaret eden Parlamento Heyeti üyesi Berith Eriksson; *"İsveç uluslararası politikada ekonomik çıkarlarını insan haklarından daha önde tutuyor"* diyerek, İsveç'in Kolombiya'ya yaptığı yatırımları örnek gösterdi. Eriksson hiç bir demokratik hakkın olmadığı işkence ve cinayetin devam ettiği Kolombiya'ya İsveç'in neden ekonomik yatırım yaptığını sordu. Eriksson konuşmasına devamla: *"1988 yılı içinde 14 bin kişinin öldürüldüğü veya kaybolduğu bu ülkede İsveç ABV inşaat firması deniz üssü kurmak için proje anlaşması imzalamıştır. İsveç kirli yüzünü yıkamak zorundadır!"* diyerek, Kürt sorunu hakkında konuşmak istediğini belirtti.

Eriksson Kürt sorununa ilişkin görüşlerini özetle şöyle dile getirdi:

"Kürt halkı dünyada devletsiz yaşayan en büyük halk grubudur. Nüfus sayımları yapılamadığı için kesin bir rakam veremiyoruz. Ama araştırmacılara göre, bu halkın nüfusu en az 20 milyondur ve yarısı Türkiye'de yaşamaktadır. Kürdistan yüzölçümü bakımından Fransa kadardır. Sınırları Türkiye'nin doğusundan kuzey Suriye ve Irak'tan, Iran'ın batı bölgesine ve oradan SSCB'nin güneyine kadar uzanır. Kürt halkının konumu bulundukları ülkelerin durumuna göre bazı farklılıklar arzediyor.

SSCB'de Kürtler milli bir azınlık olarak tanınıyor. Yaşam standartları ve milli varlıklarını geliştirebilecek araç ve gereçler bakımından Kürtlerin yaşadıkları diğer devletlerden daha iyi bir konumdadırlar. Örneğin SSCB'de kürtçe okullar, kürtçe kitap ve gazeteler var.

Suriye Kürtleri Araplaştırmak istemesine karşın, diğer devletler kadar Kürtlere sert ve kırıcı davranmamaktadır.

İran ise, Kürtleri farsların bir azınlığı olarak lanse etmekte ve çoğu kez İran'ın çıkarları için Kürt aşiretlerini çelişkide bulunduğu komşu ülkelere karşı kullanmaktadır. Bu gün İran'ı kasıp kavuran devlet terörü, işkence ve idamlardan Kürt halkı da payını almaktadır.

Türkiye, her şeyden önce Kürt halkının varlığını tanımıyor. Türkiye nüfusunun üçte birini oluşturan Kürtler, Türkiye'nin resmi ideolojisi gereğince bir halk olarak yok sayılmaktadırlar. Evin dışında kürtçe konuşmak veya kürtçe gazete, kitap basmak yıllarca süren hapis cezasını göze almakla eş anlamlıdır. Türk devleti bu gün bu kinini Kürt köylerini kasıp kavurmakla kusuyor.

Irak, Kürtlerin varlığını sadece kağıt üzerinde kabul ediyor. Irak Anayasası'na göre; Irak devleti Kürtlerden ve Araplardan oluşuyor. Kürt dili bir azınlık dili olarak tanınıyor. Kürtçe okullar ve üniversiteler var. Ama bu durum 1975'ten sonra çok dramatik bir biçimde etkinliğini yitirdi. Irak hükümeti sistematik olarak Kürt halkını toplu kırımlara sürgünlere zorlayarak kürtçeyi okul ve üniversitelerde yasakladı. Kürt köylerinin ve şehirlerinin bir bölümü yerle bir edildi. Özellikle 1987'den sonra Kürt halkının toptan imhası gündeme geldi. 17 Mart'tan 28 Mayıs 1987 tarihine kadar toplam 448 Kürt köyü yerle bir edildi. 22 Ağustos'tan 29 Ağustos 1988 tarihine kadar 40 Kürt şehri uçaklarla, kimyasal gaz ile bombalanarak 100 bin Kürdün göçüne neden olundu. Bu göç dalgası bir kaç gün içinde kendisini İran ve Türkiye sınırlarına vurdu. Kürtler sadece savaşta değil, barışta da en çok kaybeden halktır. Çünkü yıllardır birbirleriyle savaşan İran ve Irak, şimdi topun ağzını Kürtlere çevirmiş durumdadırlar...

Dünya'nın gözü önünde bir halk toptan katliama uğruyor ve dünya buna sadece seyirci kalıyor. Üstelik Saddam Hüseyin hala koltuğunda oturabiliyor. Saddam'ın uçakları hala acımasız bir şekilde Kürt halkının başına zehirli bombaları yağdırıyor. Saddam, gaz bombalarını dünyayı hiçe sayarak hiç çekinmeden rahatça kullanabiliyor...

Türkiye ziyaretimiz sırasında gördük ki, Türk devleti sistematik olarak Kürt halkını eziyor. Türk devleti, Kürt halkının varlığını ortadan kaldırmak için devletin tüm olanaklarını kullanıyor. Türk devleti sadece kendi ülkesindeki Kürtleri değil, O'na sığınan onbinlerce Iraklı Kürdü de düşman olarak görüyor.

İsveç, Kürt halkını toplu katliama uğrattığı için Irak'ı, Haag'daki uluslararası mahkmeye vermelidir." dedi.

Merkez Parti Başkanı Olof Johansson ise, konuşmasına şu sözlerle başladı:

"Çocuklar İsrail askerlerinin kurşunlarıyla vuruldukça; sinirsel gazlarla Kürdistan yıkıma uğradıkça; İran-Irak savaşında çocuk askerler cepheye sürüldükçe ve de beyaz azınlık için siyah çocuklar ezildikçe, dünya çocuk mezarı olmaktan kurtulamayacaktır..."

İsveç'in dış politikasının tartışıldığı bu oturumda, partileri adına konuşan milletvekilleri ve parti yöneticilerinin ortak talebi; Kürt sorunu hakkında İsveç'in devlet olarak daha etkin ve destekleyici bir politika sürdürmesi noktasında birleşiyordu.

Kürt sorunu ile ilgili ortak bir önergeyi de hazırlamış olan parlamentoda grubu bulunan partilerin soruna yaklaşımlarının sebepleri ve amaçları farklı da olsa; Kürt sorununun artık üstünden atlayarak, Orta-Doğu'da aktif ve tutarlı politikaların yürümeyeceği her gün biraz daha somutlaşıyor. Son bir yıldan beri dünya basını, uluslararası kuruluşlar ve devletlerin gündeminde bulunan Kürt sorunu hakkında diğer Avrupa parlamentolarının da net politikalar saptaması bekleniyor.

Türk Elçisi

Sayın Bay: 7 Ocak tarihli ve dikkati 8 yıllık İran - Irak savaşının kurbanları olan yazınızı *''Kürdün acıklı durumu''* ilgiyle okudum.

Ben daha çok sizin dikkatinizi bazı gerçeklere çekmek isterim. Öyle sizin Türkiye'de konuyla ilgili olup bitenlere daha adil bir bakış açınızın olmasına yardım etmek isterim.

Türkiye vatandaşları arasında kesinlikle bir ayrıcalık yoktur. Herkes kanunlar ölçüsünde, diline, dinine, ırkına, rengine ve tüm haklara eşit ölçüde sahip ve saygılıdır. Türkiye'de herhangi bir gruba karşı *''ayrıcalıktan ya da baskıdan bahsetmek doğru değildir ve Türkiye'nin Irak'la birlikte silahlı isyancıları yoketmek''* gibi söylentileri tarihi gerçek ve antlaşmalara uymuyor. Türkiye'nin şimdiki politikası kesinlikle; İran - Irak savaşından destek alan bazı ilegal gruplar ki, silah kaçakçıları uyuşturucu madde kaçakları ve halka terör estirenlerle savaştan başka bir güce yönelmemiştir.

Türkiye kaçaklarını insani duygular içinde İranlı mültecilere açtı. sizin yazınızda belirttiğiniz *''Batıya yaranmak için''* değil. Dahası var Türkiye'nin 500 yıl önce İspanya'dan gelen Yahudilere, gösterdiği misafir perverliğini anlamak mümkün olmaz. Hitlerden kaçan yüzlerce Alman sığınmacıları ve sayıları yaklaşık bir milyonu bulan İranlı mültecilerin yerleşmesini sağladık. Bu İranlı mülteciler ki yıllarca Batılı ülkelere geçmek için sırada bekliyorlardı.

İşin gerçeği geçmişle ilgili bir çok varsayımlara varılabilinir. Neler oldu ve neler olabilirdi? Batılı ülkeler bu yersiz insanlara ekonomik yardımda bulunacaklar mı, bulunmayacaklar mı? Ki, başka ülkelere yerleştirilsinler. Bizim görüşümüze göre Batılı ülkeler hiç te bu konudaki insani görevlerini yerine getirmediler.

Saygılarımla.

Halil Dağ
Türkiye Elçisi
60 Merrion Road.
Bailsbridge
Dublin 4. İrlanda

[İrlanda'lı gazeteci John Kılbracken, Türkiye ile İrak'ın Kürdistan politikasını sorgulayan bir dizi yazı yazdı. Yukarıda,Türk Elçisi'nin cevabı ile, John Kilbracken'in iki makalesini Dublin'den Çiya arkadaşımızın çevirisi ile veriyoruz.]

Cevap

Sayın bay Elçi, 24 Aralık tarihli mektubunuzda tam da bütün gerçekleri tersyüz etmek için atıp veriyorsunuz. Meselenin gerçekliğini inkar ediyorsunuz. Bu gerçek ki sizin ülkeniz Kürt halkına en temel hak ve hürriyetini yasaklamanız, en genel soyutlama ile birinci dünya savaşında savaşı kazanan batılılarca İran, Irak ve Suriye tarafından parsellenen bu üç ülkeden daha çok fazla gaddarca uyguluyorsunuz.

Kendinizi haklı göstermek için diyorsunuz ki: *''Türk vatandaşları''* arasında hiçbir anlaşmazlık yoktur ve ekleyerek herhangi bir *''gruba''* karşı *''baskı ya da eşitsizlikten''* bahsetmek tümüyle yanlıştır. Çünkü Türkiye'de bütün vatandaşlar *''eşit haklara''* sahiptirler.

Bu kadar ustaca seçilmiş duygusal sözler tam anlamıyla gerçektir. Ve belki de herhangi bir bilgiye sahip olmayan bir okuyucu üzerinde de etki yaratıp, yüzeyin altını görmesini engelleyebilir. Fakat işin gerçeği ve esası Türkiye'de yaşayan ve hükümetin sorumlu olduğu Kürtlerin yaşam koşullarının köklerinde yatıyor. Ve bütün bunlara sebep de, sayıları 19 milyonu bulan Kürtlerin, topraklarının Türk egemenliği altında olmamasını istememeleri, Türk sayılmak istememeleridir. Bu bir İrlandalının, Biritanyalı sayılmayı dilemiş olmasından daha fazladır. Nasıl ki toprakların bir bölümü birleşik Krallık altında sayılmakta...

Siz masanıza arkanızı yaslayarak hükümetinizin Kürt halkına karşı başarılarından söz ediyorsunuz. Çok iyi biliniyor ki, siz Kürt diye bir olgunun varlığına bile karşısınız. Kürtleri basitçe *''Dağlı türkler''* olarak tanıyorsunuz. Buna karşılık yazınızın başlığında yer alan ve hiç kullanılmayan *''Kürt''* ve *''Kürtçe''* başlığıyla bu varlık ispatlandı. Bu davranışın meydana gelmesinde Kürtler yine Kürt olarak rol oynadılar. İnkar edilen kendi farklı elbiselerini (milli) giymek, kendi kürtçe eğitimli okullarına devam etmek, kendi kitap ve dergilerini basmak, kendi radyo ve televizyonunda kendi proğramlarını yapmak. Bir Kürt için kendi dilini konuşması, suçtur. Geçen yılın Nisan ayında tanınmış sanatçı İbrahim Tatlıses konuşulamaz Kürtçe diliyle türkü söylediği için hakkında 28 yıla varan ceza istemi ile dava açıldı. Kürtlerin yaşadığı bölge Kürdistan hiçbir zaman özgür olmamasına rağmen, Kürtler bütünüyle diğer ırklardan oluşan insanlardan farklıdırlar. Birinci dünya savaşına kadar hiç bir değişiklik olmadı. Savaş sonrası Batı ve Doğu olmak üzere Türk ve İranlılar arasında paylaşıldı. (BN: Ottoman and Persian empires) Galip güçler Sevr antlaşmasına göre (1920) işgal edilen bölgede özgür bir Kürdistan'ın kurulacağı vaadinde bulundular. Daha sonra çok geçmeden İngilizlerin mızmızlanması ve pay istemiyle bu hak inkar edilip Kürdistan Türkiye, İran, Irak ve Suriye olmak üzere tekrar paylaşıldı. Bağımsız bir halk olma statüsü ve insan hakları tarafından garanti edilen sözlerde böylece unutuldu.

Siz Irak ile işbirliği halinde silahlı Kürtyurt severlerini yoketmek planının varlığını inkar ediyorsunuz. Acaba siz halen yürürlükte bulunan ve Ankara - Bağdat arasında imzalanan bir antlaşma ile Kürt peşmergelerini Türk kuvvetlerinin Irak sınırı içinde *''sıcaktakip''* bahanesi ile korumayı ön görmesini ve bunun hükümetleriniz tarafından da açıklandığını nasıl tarif edeceksiniz.
saygılar.

John Kılbracken
Killegar
Co Leitrim

Irak Elçisi

Sayın bay Irak Elçisi, diplomatik şahsiyetinizle Irısh Time'a yaptığınız roportajda İrlanda ile *''çağın yeni ve derinlemesine ilişkilerinin''* başlatılmasının zamanının geldiğini açıkladınız.

Zataliniz yazısında ülkesinin daha çok İrlanda şirketlerine ve teknolojisine ihtiyaç duyuyor ve İrlanda'nın körfez savaşındaki tarafsızlıına *''ülkenizin olumlu tepkileri''*ni anlatıyorsunuz.

Konunun anlatım yöntemi çok tuhaftı. İşin gerçeği ise, Irak, savaş sonucu ödeme güçlüğü içinde elinde dilenci tası, Batılı Avrupa ülkelerinden borç talebinde bulunuyordu. Siz daha da ileri giderek, İrlanda'nın Irak'a yaptığı exportu daha daha da artıramamanızın sebebinin savaş olduğunu *''ancak İran'la sağlanan barış antlaşması ile''* bunun daha da geliştirileceğini ve birikmiş bütün ödemelerinizi yapacağınızı söylüyorsunuz.

Eğer Irak'ın şöyle bir değerlendirmesini yapacak olursak göreceğiz ki, bir tek işaret bile, Irak'ın birden bire mutlu bir biçimde ve cömertçe kendi borçlarını ödeyeceğini göstermeyecek. Dev petrol zenginleri tarafından, yılda ortalama 80 milyon İngiliz Sterlini savaş ekonomisine verilmek üzere kararlaştırıldı. Bu yardımın, çoğunluğu Batılı demokratik ülkelerden ve komşu Arap ülkelerinden olmak üzere her yıl tekrarlanması kararlaştırıldı. Şimdiden Irak'ın onlara 10 milyon ile 44 milyon İngiliz Sterlini arası borcu vardır. Ve elbetteki bu miktar Iran'ın savaş zararlarının ödetilmesini istemesiyle daha da artacaktır. İrlanda bu hesabın dışında bırakılmıştır.

Bizim *''tarafsızlığımız''*la birlikte ekonomik koşullarımızın da eğırlığına rağmen, Irak'a birkaç 10 milyon İngiliz Sterlini borç verdik. Örneğin, sadece sizin devlet raporlarınıza göre 1988'in ilk yedi ayında İralanda'nın ihracatı 36 milyon İngiliz Sterlini iken, ithalat, 48 milyon cıvarında gösteriliyor! (Acaba ne satın aldık, kum mu?). Kesinlikle Irak'ın birikmiş borçlarının tümünü ödeyeceğine dair en ufak bir delil bile yoktur.

Bay Al -Mashat konuşmasına hükümetinin anlatılmaz bir barbarlıkla ülkesinin kuzeyindeki Kürt halkına karşı kimyasal bombalarla saldırılarına değiniyor. Sayısı dört milyonu aşan Kürtler, on yıllarca birinci dünya savaşı ile verilen özgürlük sözünün yerine getirilmesi için, ve aynı zamanda kendilerine yasaklanmış olan en temel insan hakları için *''Küçük Kürt teröristleri''* olarak adlandırılan 40.000 Peşmergesiyle savaşıyorlar.

Onlar artık terörist değiller. Ve size şunu söylemek isterim ki; İrlandalı yurtseverler antlaşmaya önderlik eden yıllarda kesinlikle aynı hedefler uğruna ve eşit olmayan askeri koşullarda savaştılar. (Thovgh the Black an Tans didn't have chemical weapons)*

Elçi daha da ileri giderek çok tuhaf tahlillerde bulunuyor. *''Küçük gruplar''* Kürtleri Türkiye'ye göç etmeye zorladılar diyor. Bunun nasıl olduğu konusunda hiç bir bilgi verilmediği gibi nasıl oluyor da, kendi ırklarından 65.000 kişişi toplayarak Türk mülteciliğine, hapisane yaşamına gönderdiler. (Kendisi 400.000 mültecinin İran'da oturduğundan da hiç bahsetmiyor).

Bay Al-Mahsat'ın da bildiği gibi asıl gerçek şudur: Geçen sene mülteciler köy ve şehirlerin kimyasal silahların, mastord gaz (yperite), sinir gazı (tabun) bombalarının paniği içindeydiler. Bu gazlar ki Bağdat'ın Batı sahralarında teknolojik bir bileşimle hazırlanmış ve yaklaşık 10 - 12.000 Kürdün 1988 yılında katlini gerçekleştirmişti. *İlk defa bir hükümet kendi sivil vatandaşlarına karşı kimyasal silah kullandı*

Sayın bay, basit konuşmasıyla vurgulayarak, *''hiç bir delil ırak'ın Kürtlere karşı kimyasal silah kullandığını ispatlamamıştır''* diyor. bilindiği gibi işin gerçeği Batılı hükümetlerce uzun araştırmalar sonucu bilinmektedir.

Her halükarda 8 Aralık'ta yapılan Paris'teki basın konferansında Irak başkan yardımcısı Bay Taha Mohiettine Morat beceriksiz konuşmasıyla bunu ispatladı.

Elçinin kesinlikle İrlanda'yı tarafsızlığı konusunda övmeye hakkı yoktur. Tam tersi İrlanda'nın diğer Avrupa ülkelerine örnek olacak bir şekilde ciddi olmayan, çürük ve tutarsız Irak diktatörlüğü ile bütün ticari ilişkilerini kesip, onu jenosit suçu işlemekle, insan haklarını hiçe saymakla acilen suçlaması uygulamasına başlanılmalıdır.

**İrlanda'nın İngiliz sömürgecilerine karşı savaşında, İngilizler İngiltere'deki, adi mahkum, hırsız, soyguncuları para ve serbest bırakılma sözü ile silahlandırıp İrlanda'ya gönderdiler. Bunlara yukardaki lakap ''Black and Tans''* verildi.

John Kılbracken
Killegor. Co Leitrim

www.kurdishstudies.org

DOZA KURDISTAN

Zinar SILOPÎ

BÖLÜM • 22 •

Yirmibirinci Bölüm Sayı 62; Sayfa 8'de

Aylarca devam eden savaşlarda Türk askeri önemli bir başarı elde edemediğinden *''sınır düzeltme''* ismi altında Van vilayetinin bir kısım arazisini İran'a terk etmek suretiyle verdiği avantajlarla yardımlarını temin etmiş olduğundan, Ağrı kahramanlarının her tarafla alakaları kesilmişti. Haftalarca açlığa katlanan mücahitlerin bu şartlar içinde savaşa devam edebilmeleri imkansız bir hale gelmişti. Aç, sefil, perişan kalan aile ve çocuklarını kesin olan açlık ölümünden kurtarmak için, maalesef, Ağrı'yı terk etmek zorunda kalarak, İran hükümeti topraklarına iltica ettiler.

Kürtlerin büyük bir gayretle kendilerini savunmaları karşısında aciz kalan Türk ordusu komşu devletlerin yardımı olmasaydı; yüz bin kişilik bir kuvvet daha getirseydiler bile yine de Ağrı'ya giremiyeceklerdi.

İhsan Nuri paşa, Hoybun merkezine gönderdiği - Ağrı'ya yapılan Türk ordusunun taarruzunu bildiren- raporunda gösterdiği arzu ve zarurete, buna bağlı olarak Merkez Heyeti Ağrı'nın yükünü hafifletmek maksadıyla güneyden 3-4 Ağustos 1930 pazartesi gecesi aşağıda örneği görülen 112 sayılı 10 Temmuz 1930 Tarihli raporunda Türk kuvvetleri ile savaşmaya karar verdi.

İhtilal harekatına destek kararı

11 Haziran 1930 tarihinde Hoybun'un Ağrı mıntıkasına Türk kıtaatı tarafından taarruz edildiği askeri komiseri İhsan Nuri paşanın ol babdaki raporundan ve sözkonusu taarruzun önemli bir askeri güçle gerçekleştirme ve hedefin Ağrı mıntıkası ve civarındaki Kürtlerin imha olduğu Türkçe gazetelerin yayınlarından da anlaşılmakla durumun araştırılmasına ve incelenmesine karar verildi. Muhtelif gazetelerle dahilden alınan raporlar ve haberler, dahile gönderilen kasıtların getirdikleri bilgilerden anlaşılmıştır.

1- Ağrı'da gerçekleştirilen taarruzun hedefi Ağrı'yı imha; Van, Bitlis, Erzurum civarındaki Kürtleri katliam etmektir. Nitekim Türkçe gazeteler, ordunun güzergahındaki köyleri şimdiden yaktığını ve ahalisini katliam ettiğini itiraf etmektedirler. Doğuda bu hareketle amaçlarına ulaştıktan sonra batıya ve güneybatıya yönelerek buradaki Kürtler hakkında da aynı yöntemle hareket edilerek Türkiye dahilinde bir daha Kürt meselesini sürdürecek hiç bir unsurun faaiyetine izin vermeme arzusundadırlar. Olay Hoybun'ca bilinen ve genel bir ihtilalin gerçekleştirilmesini gerektiren aracın henüz temin edilmemiş olduğu gibi, memleket dahilinde yapılması an meselesi olan teşkilat da henüz tam anlamıyla oluşturulmamakla beraber, ancak yukarıda dendiği gibi Türkler Ağrı'ya yönelik taaruzlarında amaçlarına ulaştıkları takdirde, Kürt milli şuurunun canlı bir örneği olan Ağrı'yı dağıtarak, Kürdistan'da yapacakları tahribat ve katliamların gerçekleştirilmesine meydan bırakmamak düşüncesi ile Genel Merkez, ister istemez emrivakii kabul,Türklerin hedef ve gayelerine ulaşmalarına engel olarak Kürtleri katliamdan kurtarmak emeline, buna bağlı olarak Güneyden, Kuzey Kürdistan'a bir taarruz hareketi planında gösterilen fermandarlıkları ortaya çıkarma ve ihtilal hareketine allahın yardımı ile 3-4 Ağustos 1930 pazartesi gecesi yardım etmeye karar vermiştir.

10 - Temmuz 1930.

Bu karara banaen Güneydeki Hoybun teşkilatı altı fermandarlığa taksim edilerek İrak hududundan Cerablusa kadar uzayan huduttan Kuzeye doğru bir taarruz hareketi yapılacaktı. Ben Mardin vilayetinden Derik kaza merkezine kadar olan cephede, Ekrem Cemil paşanın fermandarlığında Türkiye'ye geçen kuvvetle beraberdim. Harekete başlanacağı 3 - 4 Ağustos gecesinden evvel bu cephenin Kuzeyinde bulunan Hoybun'cu arkadaşlarla muhabere suretiyle veya bizzat görüşülerek sözkonusu kararın uygulanması için alınması gereken tertibatın şekli kararlaştırılmıştı. Bu arkadaşlardan bilahare Türkler tarafından idam edilen Gurs'lu Mahmut Alişer ağa gizli olarak gelip, hareket hakkında biçimsel görüşmelerden sonra tesbit edilen talimatı alarak geri döndü. Meşkinan'lı Sado Hemi Gaso ağaya da mutemedi aracılığıyla teblikat yapılarak kararın uygulanması konusunda anlaşma yapıldı. Derik eşrafından Hacı Osman Reşo ağanın oğlu kıymetli aydın bir vatansever olan İlyas efendi de yapılan muhabereye binaen derhal gelerek hareketin tertibine katıldı. Bu arkadaşların muvafakati ile ve kuvvetlerine dayanılarak tanzim edilen hareket planı malesef tatbik edilemedi. Hareketin icrası kararlaştırılan 3 - 4 Ağustos gecesi Mardin'e altı kilometre yakınlıkta bulunan bir yer olan *''Dıyrê Bêndara''*'da toplantı yerine gittiğimizde, birisi Mahmud Alişer, diğeri Sado Hemo Gaso tarafından gönderilen yanlız iki haberci bulduk. Bizim Mardin'i muhasara etmemizi ve kendi kuvvetlerinin de arkadan yetişeceğini bildiriyorlardı. Halbuki beraberce tertiplediğimiz hareket planında biz Diyarê Bêndara'ya yetişmeden evvel kendileri Mardin'i muhasara edecekler şehrin dışarıyla ilişkisini, telgraf ve telefon tellerini keseceklerdi. Bizim de yetişmemizle şehre saldırıya geçilecekti. Bu durum karşısında mecburen Mardin'e hücumdan vaz geçerek beraberimizde bulunan gerçekten az sayıdaki kuvvetimizle Mazı dağına geçtik. Mahmut Alişer'in akrabaları yapılan hareketten haberleri olmadığını ve onayları alınmadığını söyleyerek isyan hareketine katılmak istemediler. Sado Hemo Gaso bir kısım kuvvetle gelip bize katıldıysa da, Hurslıların harekete katılmaması, kendisini de soğutmuştu. Mamafih bir hareketin yapılması eğililimindeydi. Ortada İlyas efendi camaati taraftarları kalıyordu ki, bunlar da diğerlerinin durumlarını görerek hararetli bir arzu göstermemekteydiler. Belki bir hareket yapmaya imkan olur ümidiyle bir kaç gün dağlarda dolaştıktan sonra nihayet merkeze dönmeye mecbur kaldık. Diğer fermandarlar Haco ağa, Celadet Bedirhan ve arkadaşları ile beraber hareket istikameti olan Hevêrka dağlarına geçmişlerdi. Haco ağa hısımlarının muhalefetine uğradığından onlar da bir şey yapmaya muvaffak olamıyarak döndüler. Dördüncü mıntıka fermandarı mili aşiret reisi Mahmut bey, İbrahim paşa ikinci bölge reisi Bozan bey alınan karara ve verilen söze rağmen yerlerinden kımıldamadılar. Yanlız Bozan bey gönderdiği bir müfreze ile Suruç kazasına yakın bir karakola baskın yapmıştı. Bu hareketi müteakip, mandater hükümet, cemiyetinin tanınmış kişilerini iç bölgelere sürgün etti. Hoybun Cemiyeti Kürdistan'da yapılmakta olan ihtilal hareketlerinin sebeplerini izah ve Kürt haklarını müdafaa eden bir parça *''Elkeziye Kürdiye''* Diğeri Fransızca *''La Question Kurd''* ve aynı konuda bir de İngilizce üç kitap çıkararak Dünya kamuoyunu Kürt davası hakkında aydınlatmaya çalıştı.

Akrabalarının desteğini alamadığı için Hoybun'un saldırı proğramının uygulanmasına katılamayan Haco Ağa (Doza Kurdistan Sayfa; 161)

Mustafa Kemal paşa hükümeti 1928 senesinde yaptığı af kanunuile Kürtleri yatıştırmadığını anlayınca Ağrı askeri harekatından sonra 1932 senesi Mayısında Türk olayan toplulukların assimilasyonu ve dağıtılması hasusunda bir kanun çıkardı. Bu kanun layihasında açıkca Kürt kelimesi telafuz edilmemekle beraber Türkiye'de yoğunluk itibarıyla Kürtten başka bir unsur bulunması kanunun Kürtleri ortadan kaldırmak kastıyla yapıldığına şüphe edilemez. Bu kanunun layihasına göre Türkiye dahilinde nufuz yoğuluğunun ve düzenlenecek bir proğram dahilinde dağıtılma yetkisi İçişleri Bakanlığı'na bırakılarak iskan noktasından Türkiye dört mıntıkaya ayrılmıştı.

1- Numaralı mıntıka Türk kültürüne mensup nufuzun yoğun olduğu yerler.

2- Numaralı mıntıka Türk kültürü içinde assimile edilecek nufusun nakil ve iskanına ayrılan yerler.

3- Numaralı mıntıka Türk kültürüne mensup muhacirlerin hükümetten yardım istemeksizin serbestçe yerleşeceği yerler.

4- Numaralı mıntıka sıhhi, maddi, harsi, siyasi, askeri, inzibati sebeplerle boşaltılması şart, açıkca iskan ve ikametin yasak olduğu mıntıkalar.

Bu kanunun dolayısıyla Hoybun Cemiyeti 16 Haziran 1932 tarihinde Kürt milletine dağıttığı aşağıdaki beyanla milleti direnişe çağırmıştı.

Aziz vatandaşlar.

İşte bugün Kürt alemini felakete götüren büyük tehlike gelip çattı. Öteden beri Kürdü imha etmeyi emel edinen Türk hükümeti hiç bir gün bu kadar açık olarak maksadını ortaya koymamıştı.

Büyük Millet Meclisi ismi verilen dalkavuk grubun yapmış olduğu kanunu şimdi siz de her halde görmüş, okumuşsunuzdur. Özellikle can alacak noktalarını İstanbul'da çıkan Milliyet gazetesinin 5 Mayıs 1932 tarih 2237 numaralı nushasından alarak aynen yazıyoruz. *''Ana dili Türkçe olmayanlardan mürekkep olmak üzere yeniden köy, mahalle, sanat ve hizmet zümresi veya iş sınıf teşkili veya bu kabil kimselerin bir mahalleyi bir sanat zümresini veya bir iş şubesini kendi mensuplarına mahsus ve münhesir vaziyete getirmesi yasak olacaktır.''* Ana dili Türkçe olmayan ve Türk milletine mensup olmayanların dağıtılması milyonlarca Kürdü dörtbin seneden beri ecdadının yaşadığı ve halen kendisinin de yaşamakta olduğu ana baba yurdundan alıp lisanını bilmediği Anadolunun insanları içine bütün çoluk çocuğu ile aç ve sefil atmak bunları mahvetmek değil midir?

Devam edecek

SITRANÊN GEL

☐ Bi vê gotinê em quncikek nuh di rojnama xwe de jîndar dikin.

Di destpêkê de û bo demeke dirêj emê sitranên gel, aliyê Torê û ku pirraniya wan aliyê mitrib û qereçiyên wê navçê tên gotin binivîsin. Hêdî hêdî emê ji navçên din jî sitranên gelê Kurd li hev bidin hev û pêşkêşî xwendevanan bikin. Emê bibînin ku pirraniya caran, eynî sitran an çîrok, rûdan, lawik û hwd. li navçên cida bi awakî din tên gotin. Yanî hin gotin û hin buyer, yan tên guhertin, yan li sitranê zêde dibin, yan jî ji sitranê kêm dibin. Lê mabet eynî dimînê. Di vê xebata xwe de me dît ku pirraniya caran eynî dengbêj eynî sitranê, yan lawikî li cî û di rewşên cida de û herweha di kasetên cida de ne bi eynî awayî û bi eynî gotina gotiye. Em karin vî tiştî weha qebul bikin. Gava kêfa dengbêj lê bê, sitrana xwe jî renga-reng dikê, dineqişînê û ji dil dibêjê. Lê gava ew bi kêf e tişte dibêjê jî dibê weke savara rijî. Bê kêf disitrênê, sitrana xwe bi ta'm nakê, gotina li ber dil bi awayê hunermendiyê li ba dil şîrîn nakê.

Ev yeka jor li ba dengbêjê me baş xuya ye.

Gava xwendevan van sitranan bixwînin û li eynî sitranan di kasetên cida cida de guhdarî bikin û wan bidin ber hev, ewê xweş bibînin ku eynî parçe, bêyî ku mabet bê guhertin bi awakî din dibêjê. Miqam û sitran û mabet yek e lê awayê gotin û xeber hin caran cida tên gotin û hin caran gotin tên guhertin.

Mitirb û qereçî; komeke bê cî war, bê qîmet û bê xwedî. Li her derî ew bi çavekî kem-buha tên dîtin.

Li Kurdistan jî mitirb û qereçiyên me ewha bûn. Niha jî ewha ne. Lê bila her kes bizanê, ew mitirb û qereçiyên ku me *"ronakbîr û xwendeyân"* jî kêm-qîmet didîtin, beşekî mezin ji çanda Kurdî, di aliyê deng û muzîk, sitran û çîrok, lawik û dîlok û şerran de jîndar hiştine. Eger ne ji wan mitirb û qereçiyan ba ne, heta niha me gelek ji vê çandê ji bîr kiribû. Wan ev çand nenivîsî le bi dev jîndar kir.

Gelê me bi awakî giştî xwe ji çanda xwe bi tesîra îslamê dur kir, ji tirsa dewletên mêtingehkar bi kar ne anî û bi tirriya çanda Ereb û gelên serdest girt.

Di dîlan û şahiyan de adedên me yên Kurdan qedexe bûn. Ev qedexe hem ji dewletê hem ji dînê îslamê bû. Lê adedên *"dîn rê bidayê"* yanî yên Ereban û yên *"bajarî"* (tirkanî) serbest bûn. Selewat û kelewat xêr bûn, *"öy oy eminem"* dinya dîtî bû lê *'zirave'*, *'gewrê'*, *'seyrê xatûn'* û *'gulîzer'* ên me *"karê şeytanî"* bûn.

Lê mitirb û qereçiyan ev yek ne kirin. Wan çanda Kurdî di bin tesîra îslamê, dewletên mêtingehkar ku çanda Kurdî qedexe dikin de, di bin her zehmetiyê de li ser milên xwe kirin û anîn ta îro.

Li Torê, dema em qala mitirb û qereçiyan bikin, bê şik û goman, MIRADÔ, ewê bê bîra me. Ezê di rojên pêş me de bi awakî fireh li ser Mirado bisekinim. Li ser wî û jîna wî, sitran û hunerê wî dixebitim. Lê çi mixabe ye ku durbûna welêt, xerîbî dibê sebebê zehmetî û karekî dur û dirêj.

Niha ezê bi sitranên ku wî di ber kemança xwe re, bi wî deng û kemança xurt digotin dest pê bikim.

17.02.1989

Derwêş M. Ferho

GEWRÊ

Yar gewrê, gidî gidyanê, dinyayê, li me germ e
lê lê gidyanê kelan û dikelê
Dêhn û bala min lêbû ji binya Urfa, li çola Herranê
Va ye wan xezala kahrên xwe dane mexelê, yar gewrê
yar yar yarî gewrê
Heta sal sala par vî çaxî, tuyê qîzekî çê yî, gihandî
di mala bavê xwe de bûyî gewrê
Saliya berî vê salê te ew herrakê dayê derguşê
ji xwe re kiriye kar û emele gewrê
Dene wax qurimyo gundo, ax şewityo gundo
Ax de gewra min neçar e, xewa min bêyî te nayê gewrê

★

Yarî gewrê gidyanê, dinya li me havîn e, lê lê zalimê
lê lê gidyanê kelan û dikelişê
Lê lê gidyanê va ye havîn e, li çola Herranê ew kahrê xezala
de çawa dê li kahrikê xwe di mij-mijin
Heta sala par vî çaxî tuyê qîzeke çê yî, di mala bavê de
de ne zewicî gewrê
Saliya berê vê salê gewra minê çû mêr kir
Ezê di soqaq û zaboqê gund de bihurîm, gewra minê
ketî ser herrakê dayê derguşê
Ji kul û mereq, ji keder û ji mitalê dinyayê
ji xwe re ma ye, dipûnijê gewrê
Dene wa şêrînê, gewrê, ax çavreşê, gewrê
Ax de gewra min delal e, xewa çavê min bê te nayê gewrê

ŞÊXA DÎNÊ

Eman eman şêxa delal ji bona xwedê em yarî kin
de yarî kin, hewar lê lê, were lo lo
Wele min dî şêxa minê di nava soqaqê mehelê de bihurî
Qupça sîng û berê te filitî, cotê memka lê sor û sipî kir
ha wer lê lê
Wele fesad û ewanê gundê mala bavê min şêxa çûne ba hakimê adil
Ax, li min şêxa delal, lê fesadî kir
Wele bere xwedê jê razî be, hakimê adil go belkî her do cahil in
nezanî kir, were lê lê
Wele ji bona wa çavê teyî reşî-belek, bejn û bala zirav
lêvê teyî spehî
Wele heft salên min û te qedehan, min dinya girt,
lê axret jibîr kir,

★

Eman şêxa delal min go ez ne şêx im, lê ne derwêş im
ax hawar lê lê, werî lo lo
Wele ezê rajime kêrekê ji wayê qesaba bavêjim ser dilê xwe rebenê
lê biqelêşim, werî lê lê
Ezê rabim kul û ahên û mereq û kederê lawikê xwe rebenê
lê jê bavêjim
Wele xwedî xêr li kambaxê gundê me qela ne
De ezê herim kul û ahêna û derdê dilê xwe jê re bêjim
ha wer lê lê
Eman eman eman eman şêx delalê

★

Eman eman şêxa delal min go ez nizanim ev çi dar e
di hewşa me de, ax werî lê lê, werî lo lo
Wele min go dêhn û bala xwe didimê, va ye payiza paşî ye
dara pelê xwe weşandin, lo bi ser me de, ax werî lo lo
Xwedê miradê miradxwaza, dinya alemê hasil bikê
Ya min û şêxa delal, wele nav doşek û va balgiha lê qedîfe ye
Eman eman eman eman eman eman eman, lê şêxa dînê

www.alsiv.org

Fransız ''Sosyalist''leri de Eylül'ün yanında

Militarizme evet "mi"?

Evet, nihayet her türlü *''uzlaşmazlık''* senaryolarından sonra Fransız *''sosyalist''*leri de, Eylül'e *''evet''* dedi. Eylül'ün *''demokrasiye geçtiğine''* (!) karar kıldı...

Duyduk duymadak demeyin, Fransız *''sosyalist''*leri de Özal hükümetinin *''demokrat''*lığına ikna oldu. *''Türkiye'nin ufak tefek arızalarıyla da olsa, demokratlaştığını''* savunmaya başladı. Ve hatta bu yoldaki görüşlerini bugün, Fransa'daki sözüm ona ki *''sosyalist''* hükümetin Dışişleri Bakanı; Milletvekili L. Aisne Bernard Lefranc'ın 25.07.1988 tarihli yazılı sorusuna, 30.01.1989'da verdiği yazılı yanıtta (ki bu haber parlementonun resmi gazetesinde de yayınlandı) *''TÜRKİYE DEMOKRASİYE GEÇİYOR''* diyerek, Özal'ı ve Eylül rejminin icraatlarını onayladı.

İşte bu tavrın belgesi... Türkiyeli bilimsel sosyalistlerin malümatına sunuyorum. Ve diyorum ki; *'tanrı'* bizi böyle *''sosyalist''*lerden de, *''dost''*luklarından da korusun!..Biz gerisinin de düşmanlarımızın da icabına bakarız...

Temel Demirer
Paris
13.01.1989

ULUSAL MECLİS FRANSA CUMHURİYETİ

Bernard Lefranc
Özgürlük - Eşitlik - Kardeşlik
Aisne Milletvekili
Soissons Belediye Başkanı

Paris, 3 Şubat 1989

Bay Temel Demirer
D/BL/IG

32,rue Moret
75011 Paris

Bay, Türk siyasi mültecilerinin durumuna ilişkin yazılı soruma sayın Dışişleri Bakanı'nın verdiği yanıtın metnini size iletmekten şeref duyarım.

Almış olmanız ve işlemlerinize yanıt verme arzusuyla, en iyi hislerimin ifadesini kabul etmenizi rica ediyorum.

Bernard Lefranc

ULUSAL MECLİS

Genel sekreterlik
Soruların Bölümü

Paris 1 Şubat 1989

BAKANLARIN YAZILI SORULARA YANITLARI

30 Ocak 1989 tarihli 5 no'lu Resmi Gazetede
(Ulusal Meclis, yazılı sorular) çıkan yanıt

Dış Politika
(Türkiye)

916. 25 Temmuz 1988 Sayın Bernard Lefranc, Sayın Devlet ve Dışişleri Bakanı'ndan, Türkiye'de demokrasinin gerçekten yeniden tesisine katkıda bulunmak için ve özel olarak ta, bu ülke hükümetinin kendisini Avrupa Topluluğu önünde angaje ettiği gibi halen kabul gördükleri topraklarda yaşayan Türk siyasi mültecilerini vatandaşlıktan çıkarmayı durdurması için hangi araçları harekete geçirmeyi düşündüğünü sormaktadır.

Yanıt: Fransız hükümeti, Türk Başbakanı'nın insiyatifi altında bir demokratikleşme sürecine girişildiğini kaydetmektedir ve bu çerçeve içinde, insan haklarına daha saygılı olma yolunda yadsınamıyacak ilerlemelerin gerçekleştiğini gözlemektedir. Ancak, (Fransız Hükümeti) hassasiyetini sürdürmeyi ve gerekli göreceği her durumda Türk yetkililerin dikkatini bu soruna çekme hakkını elinde saklı tutmayı düşünmektedir. Düşünce suçuna ilişkin bir çok hapis durumu ve insan haklarını ihlal eden diğer durumlar, çok kısa bir süre önce en yüksek düzeyde ele alınmıştır. Ayrıca Fransız hükümetinin Avrupa Topluluğu önünde halen kabul gördükleri topraklarda yaşayan bazı Türk siyasi mültecilerinin vatandaşlıklarını ellerinden almaya dayanan pratiğe bir son vermeye ilişkin sayın milletvekilinin dediği gibi bir engajmana girdiği konusunda bir bilgisi yoktur. (Fransız Hükümeti) Nisan 1988'den buyana hiç bir Türkün vatandaşlıktan çıkarılma durumuna rastlanılmadığını kaydetmiştir. Ve Türk Başkanı Bay Turgut Özal'ın son basın toplantısı sırasında vatandaşlıktan çıkarılan Türklerin ülkelerine geri dönmeyi istemeleri halinde durumlarının tekrar incelenmesiyle bizzat şahsen ilgileneceğini belirttiğini not etmiştir.

Dağlar da ağlar

1

''Kızılhaçı bekliyoruz, Kızılhaç buraya gelsin'' diyorlardı.

''Çocuklarımız hasta, çocuklarımızı kurtarın'' diyorlardı.

Ve çocuklar ölüyordu açlıktan, hastalıktan, yorgunluktan...

Kimi on, kimi onbeş, kimi yirmi, kimi de kırk gün yürümüş çocuklar...

Üç, beş, yedi, on, on beş yaşında... Aç çıplak, ayakları yalın, saçları bitli, eli yüzü toz toprak içinde; sarışınken esmerleşmiş, esmerken kararmış, çatlak dudaklı...

''Çocukların açlıktan kaynaklanan ağlayışları, birlikte göç ettiğimiz köpeklerimizin yine açlıktan kaynaklanan ulumalarını bastırıyordu'' diyordu bir Kürt anası...

Ve acılı ama o denli de yürekli, inançlı ve kararlı Kürt halkı bir dram daha yaşıyordu 1988 yılının Ağustos ayında...

Türk Sömürgeciliği

Afganlı soydaş ve karındaşlarına (!) devletin tüm olanaklarını cömertçe kullanan Türkiye, Kürdistan'ı kana bulamaya, Kürt halkını toptan imha etmeye yönelik çalışmalarını alabildiğine sürdürüyor. Afganistan'dan kaçıp Türkiye'ye sığınan Afganlı göçmenler için Kürdistan'ın yüreğinde evler diktiren, onlara iş bulan; basınıyla, yayınıyla bu göçmenleri Türk halkına zorla ve baskıyla sevdirmeye çalışan bu kanlı ülke, Saddam celladının zoruyla kendi topraklarının bir bölümünden diğer bölümüne geçmek durumunda kalan onbinlerce Kürd'e, yaşamı çekilmez hale sokmuştur... Bunlar, Saddam adına Türkiye'de tutsak olarak tutulmaktadırlar.

Bu bir sömürge yöntemi, bu bir sömürgeci mantıktır!..

Ama Türk sömürgeciliği, bozkurt barbarlığı içte ve dışta alabildiğine teşhir ediliyor, alabildiğine mahkum ediliyor. Dünya halkları bu cinayeti, bu vahşeti kinle, nefretle kınıyor.

Geçtiğimiz günlerde İsveç Çocuk Esirgeme Kurumu, Türkiye Kürdistan'ın da korkunç bir yaşam sürdüren onbinlerce Kürt mültecisi ile ilgili uzunca bir rapor yayınladı. Başta İsveç televizyonu olmak üzere, tüm İsveç basınında geniş yankılar uyandıran bu raporun bazı bölümleriyle, Kürdistan Press gazetesinin olay yerinde yaptığı çalışmaları ele alarak bu göçle ilgili bir dizi hazırladık. Bu kanlı göç, çağdaş Kürdistan tarihinin önemli kesitlerinden birisidir.

Ölüm Getiren Barış

İran ile Irak arasında 1980'den bu yana süre gelen savaşın sona erdirilmesi için Birleşmiş Milletler'ce alınan ateşkes kararı 20 Ağustos 1988'de yürürlüğe girerken; Irak ordusu da kara ve hava kuvvetlerinin tüm gücü ile Güney Kürdistan'da yirmi bin kilometre karelik bir alanda yaşayan Kürt halkını yok etme harekatını başlattı. Peşmerge güçlerinin denetiminde bulunan bu bölgedeki Kürt yerleşim birimleri uçak ve helikopterlerin aralıksız bombardımanı ile yerle bir edilerken, üçyüz bin kişilik kara kuvveti de, en gelişmiş silah, araç, gereci ile Güney Kürdistan'daki Peşmerge mevzilerinin üzerine gönderildi. 22 Eylül 1980'den 20 Ağustos 1988'e kadar İran ile sürdürdüğü savaştaki kayıplarının acısını Kürtlerden çıkarmak istercesine saldıran Irak askeri gücü bu aşamada da, kimyasal silah kullanmaktan kaçınmadı. Güney Kürdistan'daki sivil yerleşim birimlerinde yaşayan Kürt halkı, kimyasal silahlarla yok olmaktan kurtulmak için Türkiye ve İran sınırlarına doğru gece yürüyerek, gündüz saklanarak göç ederken, çoğunluğu çocuk, kadın ve yaşlıların oluşturduğu otuz bin ölüsünü göç yollarında bıraktı...

25 Ağustos 1988'de Cenevre'de İran ve Irak heyetleri arasında barış görüşmeleri başlarken yaklaşık yirmibeş bin kişi sınırı geçerek Türkiye Kürdistan'ına girmişti. Şemdinli'den Silopi'ye uzanan Irak sınırı boyunca çeşitli noktalardan sınırı geçerek Türkiye Kürdistan'ı topraklarına giren Irak Kürtlerinin çoğunluğunu bu aşamada Behdinan bölgesi'nden gelenler oluşturuyordu. Öncekileri daha çok Geyman dağları'ndaki geçitleri kullanarak sınırı geçen gruplara daha büyük gruplar eklenerek Türkiye - Irak sınırı boyunca her noktadan girişler yapılmaya başlanınca olay üzerindeki gizlilik perdesi de, aralandı. 28 Ağustos 1988'de sınır boyunca çeşitli noktalarda kurulu karakollara da, sınırı geçenlere engel olmamaları emri verilerek sığınma resmi nitelik kazandı. Çukurca'nın Keşide yaylası'ndan, Uludere'nin Ortabağ mevkiinden, Berçalan'ın Çıra yaylası'ndan binlerce kişilik gruplar halinde gelenlerin yanı sıra; Nakosla, Erdavil, Kılına, Gerdüş, Gerepçe, Başyan... vb. diğer bölgelerden gelen onbinlerce Kürt göçmeni, Silopi'den, Şemdinli'ye uzanan sınır boyundaki yüzlerce geçitten Türkiye Kürdistan'ına giriş yaptılar....

Göç sırasında Geyman Dağları, Sümbül Dağı, Arıf Dağları, Bağyurdu tepeleri, Noğalyan Dağları özellikle 25 Ağustos 1988 ile 28 Ağustos 1988 tarihleri arasında oldukça ilginç görüntülere sahne oldular.

Bu dağlardaki vadilerde, kaya oyuklarında, ağaçlık dere kenarlarında sınırı geçmek için olanak arayan on binlerce çocuk, kadın ve yaşlının açlıktan, yorgunluktan, uykusuzluktan kaynaklanan insanlık dışı görüntüleri Türkiye Kürdistan'ına giriş yaptıklarında açık seçik ortaya çıkıyordu. Berçala'nın Çıra yaylası'nda dünyanın dört bir yanından olayı izlemek üzere bölgeye gelmiş basın mensupları bu göçün tanığıydılar...

Devam edecek

Mahmut BAKSİ

www.arsiv.org

Erol Sever'in Döktüğü İnciler Üzerine [II]

Okuyucunun sabrına sığınarak, Bay Sever'in yazısındaki başka bir bölüme geçeceğiz.

''Güneydoğu Anadolu, ise, çeşitli halk gruplarının, İslam - Hıristiyanlık - Yahudilik - Putperestlik'in çeşitli kiliselerine bağlanarak yaşadığı bir bölgedir.''(S.65)

Önce, Bay Erol'un iştahla kullandığı, *''Güneydoğu Anadolu''* sözcüğü hakkında bir iki şey söylemek gerekiyor. Bay Erol'un deyimiyle *''Güneydoğu Anadolu''* Kürtlerin (Zaza,kurmanc) anavatanın bir parçasıdır. Bu kara parçasının herkesçe bilinen adı da Kürdistan'dır. *''Güneydoğu Anadolu''* tanımlanması, T.C. nin Kürtlere zorla benimsettirmeye çalıştığı bir kavramdır. Bay Erol bu kavramı özellikle ve bilinçlice kullanıyor. Türk Devletinin *''Misâk-ı Millî''* sınırlarını gözü gibi koruyan bu zatın, Zazalara ilgi duymasının ardında, bazı hain amaçlar görmek hiç de güç değildir.

Ayrıca, Bay Erol sayesinde putperestlerin de yörede yaşadığını öğrenmiş olduk. Ancak yaşasalar da, *''Putperesliğin, İslamlığın, Yahudiliğin çeşitli kiliseleri''* olmaz. Bilindiği gibi kiliseler yalnızca Hıristiyanlıkta var. Diğer dinlerin başka ibadet yerleri olduğunu söylemeye gerek var mı?

Tekrar Zaza folklörüne dönüyoruz. Piran Zaza folklörünü *''inceleyen''* Bay Erol, doğaüstü güçlerin sakladıkları hazinelerin kahramanlar tarafından ortaya çıkarıldığını söylüyor. Bu görüşlerine kanıt olarakta şunu gösteriyor:

''Dicle kasabası ve çevresinde halkın kazma, kürek elde, saklı defineleri aradığı sık sık görülür''(S.66)

Bay Erol, baltayı yine taşa vurdunuz. Piran'da *''halkın kazma kürek elde sık sık define araması''* gibi acayip hadiseler olmuyor. Piran'ı ve Piranlıları bu saçmalıklarınıza kanıt olarak göstermekten vazgeçin. Çünkü çok komik bir duruma düşüyorsunuz. Piran'da definelerden bahseden bir iki kişi var. Böyle insanlar dünyanın her yerinde var. Dünyadaki bütün bu insanlar Zaza folklörünün motiflerinden etkilenmiş olmasınlar mı Bay Erol, ne dersiniz?

Bay Erol'un döktüğü incileri ayıklamaya devam edeceğiz.

''Daha yakın zamanlara kadar siyah, ipek giysiler giymiş Zaza kadınları, ellerinde değnekleri köy köy dolaşarak bu kahramanların öykülerini anlatırlardı. Bu destancılar, Asur yeni yıl bayramalarıyla, Yunan klasik korolarının arasındaki bir geçiş noktası olarak kabullenebilinir. Üstelik hala yaşayan, süren bir gelenektir bu.''(S.66)

Bu kadarına da pes doğrusu!... Stockholm'ün loş meyhanelerinden Piran anlatılmaya kalkışılırsa, ancak bu kadar olur. Hangi ipek giysili kadınlardan bahsediyorsunuz Bay Erol? Piran'ı başka bir yerle karıştırmış olmalısınız. Çünkü Piran'ı iyi bilenler, öyle siyah ipek giysili kadınların (hele bir de destan söylemek için) ellerinde değnekleriyle köy köy dolaşmalarının imkansız olduğunu çok iyi bilirler. Sizin bu yazdıklarınız için de *''errıkey''* (Errıkey:Zazaca'da, taacüp ve hayret ifadesi olarak kullanılan bir sözcük.) derler sadece. Bu nedenle siz, bu Asur yeniyıl bayramıyla, Yunan klasik korosu arasında başka bir geçiş noktası bulmaya çalışın. Bu konuda Piran'dan size hiç hayır gelmez.

Hamdan Karmat ve Babek gibi halk önderlerinin Piran'da yaşayan anıları hakkında yazılanları incelemeden geçemeyiz.

''Zazalar sürekli başka halkların, ulusların baskısı altında yaşamış çileli bir halktır. Ortaçağda, Mezopotamya ve İran'daki Mazdak ve Hamdan Karmat gibi halk önderlerinin önünde yürüdüğü halk ayakalanmalarının, daha sonraki yüzyıllarda Babek ayaklanmasının anıları bu yörede yaşamaktadır''. (S.66) diyor Bay Erol.

Her şeyden önce, *''Zazaların çilesinden''* sizin hiç rahatsız olmadığınızı, bütün bu yazıdaki sorumluluklarınızdan anlıyoruz. Bu konudaki iddialarınıza gelince; bu görüşleri ilk kez siz ileri sürüyorsunuz. Bu ayaklanmaların 9. yy'da olduğu dikkate alınırsa bin yılı aşkın bir geçmişe sahiptirler. Bu anıların yörede nasıl yaşadığını merak etmemek olanaksızdır. Bırakalım anıları ayaklanmaların yörede bilinmesi bile çok önemlidir. Ne var ki, alışkanlık haline getirdiğiniz, ezbere yazma uslubü, meraklarınızı giderecek cinsten değildir. Ama söz konusu anıların, yörede nasıl yaşadığını bize açıklamak durumundasınız. Okuyucu aşağıdaki satırları dikkatli okursa, aslında, anıların yaşayıp yaşamadığı konusunda bir fikir edinebilir.

Tarihi kaynaklara göre, Hamdan Karmat ayaklanması, 9. yy'ın sonlarından 10. yy'ın başlarına kadar devam ediyor. Oysa Babek ayaklanması 9. yy başlarındadır. Bu verilere göre, Babek ayaklanması, Hamdan Karmat ayaklanmasından bırakalım yüzyıllar sonra, yaklaşık yüz yıl öncedir. Bay Erol iddialarınızda hala ısrarlıysanız, iddialarınızı bir kaynağa dayanarak doğrulatmalısınız. Ve bilmelisiniz ki, tarih bir bilimdir. Kuru-sıkı atmalara tahammülü yoktur.

Bay Erol, yanlışlarına yenilerini ekleyerek, yazısını şöyle sürdürüyor:

''Cumman aşiretinden yedi genç ölümlerine gitmektedirler. Nedeni kan davasıdır. Kan davası, bu yöre halkının tepesine çökmüş bir karabasandır. Dicle'ye bağlı üç köy, kan davasının çıkardığı korku ve ölümle boşalmıştır. Çok ölü veren bu köy halkından sağ kalanlar çekip başka yerlere göç etmişlerdir. Ören olan bu üç köyde yanlız keklikler, kartallar ve yılanlar yaşar. Diğer köylerin avcıları bunların kekliğine dönüp bakmazlar bile, kutsal sayılır bu keklikler avlanmazlar.'' (S. 67)

Her şeyden önce Cummanlar aşiret değil, bir kaç kardeşten oluşan küçük bir ailedir. Bu aile Piran'ın içinde oturuyor. Bu güne kadar hiç kimse ile kan davaları olmamıştır, dolayısıyla yedi gençleri de ölüme gitmiyor. Piran'ın içinde hiç kelekçi yoktur. Kelekçiler Piran'ın doğusundaki kurmanc köylerinde oturuyorlar. yine Piran'da üç köy değil, bir köy (Dılbı) ve bir mezra (Verê roy) kan davasından boşalmıştır. Bu köylere, hem boşalmadan önce, hem sonra defalarca gitmişiz. Piran'ın diğer köylerinde hangi hayvanlar yaşıyorsa bu köylerde de o hayvanlar yaşıyor. Ayrıca bu köylere özgü keklik olmaz. Bu köylere yakın köyler var. Yanlarından geçen yolda işin cabası. Yani sanıldığı gibi, bu köyler insanın uğramadığı ıssız yerler değil. Ayrıca avcılar da kekliği nerede görseler adresini sormadan tetiğe basıyorlar.

İlginç bulduğumuz için aşağıdaki alıntıyı da inceleyerek yazımızı sonuçlandıracağız.

''Düşman olduğu aşiretten yedi gencin geleceğini, kelek üstünde önünden geçeceğini öğrenmiştir. Hacı Rüstem, pusunun kurulduğu Çayönü'nün onbin yıllık tarihi vardır.'' (S.67) diyor yazar.

Burada şunları belirtelim. Çayönü köyünün kıyısında bulunduğu Dicle nehrinin bir kolu olan ve *''Roy Deştey Haco''* denilen bu çaydan kelekler geçmez. Bu çay kelek trafiğine elverişli değildir. Piran yöresinde kelekler Çayönü köyünden en az 25 km. uzaklıktaki, Dicle nehrinin diğer bir kolu olan *''Dibnê''* çayından geçer. Böyle olunca, Hacı Rüstem yanlış bir yerde pusu kurmuş ve kurduğu pusuda da boşuna bekliyor.

Evet, Hacı Rüstem gibi, sizde yanlış yerde kurmuşsunuz pusuyu Bay Erol. Atışlarınızdaki bunca isabetsizlik bunu açıkça kanıtlıyor. Taşıyın pusunuzu şirin Kürdistan'dan, taşıyın bayım ötelere çok ötelere!!!

J. Espar

"Kadın tipleri!"

Sayın Muzaffer Oruçoğlu,

Kürdistan Press'in 60. sayısında *''Kürdistan'da kadın tipleri''* başlığı ile yayınlanan yazınızın başlığının bu bilgilendirmelerinize uygun düşen bir başlık olduğuna katılmıyorum. Bana göre yarattığınız bu kadın tiplerindeki özellikler, genel olarak tüm dünya kadınları üzerinde yapılabilecek bir araştırma sonucu ortaya çıkabilecek özelliklerdir.

Yazınızın başlığında değindiğiniz *''Kürt kadınlarının çeşitli tipler sergilemesine neden olan''* feodal geleneklerin ve saydığınız şartların yarattığı kadın tipleri ile ilgili bölümü yazınızın diğer bölümleri ile pek bağdaştıramadım.

Yazınızı hazırlarken, Kürdistan'da yaşayan ve sadece buralara özgü, gizemli özellikler taşıyan kadın tiplerine herhalde rastlayamadınız.

Yazınızda sadece cinsel açıdan baktığınız ve erkeğe göre değerlendirdiğiniz kadının, sanırım var olan ve bu saydığınız bağımlı özelliklerden daha baskın ayrıca apayrı bir tip yaratan özelliklerine değinmeniz Kürdistan'da ki kadın tiplerini tanıtmada sizi daha başarılı kılardı ve bu yazınızı okuyan Kürt kadınları da saydığınız tiplere yabancı kalmaz daha az şaşırırlardı.

Ayrıca *''bağımsız asi kadın tipi''*nde *''elinde silahla, grup halinde dağlarda dolaşmak doyumsuz cazibeli bir özgürlüktür onun için''* diye nitilediğiniz; Kürdistan'da elinde silahla dağlarda bağımsızlık mücadelesi veren böyle hiç bir Kürt kadınının varolduğunu sanmıyorum. Böyle kadınlara Kürdistan'ın hangi dağlarında rastladığınızı ve yazınızın kaynağını bir okuyucunuz olarak öğrenmek isterdim.

Kısacası bugünkü Kürdistan'da saydığınız tiplere raslamak sanarım biraz zor olacak.

Bilgilendirdiğiniz tiplerin dışındaki tiplerden birine giren Kürdistanlı bir kadın okur.

Av. Ş. Kuray ANGER 1942 • 1989

Türkiye ve Kürdistan yurtsever, devrimci hareketinin isimsiz bir kahramanı, emekçi halklarımızın onurlu ve mücadeleci evladı, Avukat Ş. Kuray Anger'i 20 Ocak günü saat 01'de, tedavi görmekte olduğu Blingny hastahanesinde yitirdik.

O, hiç bir zaman ve hiç bir dönemde kişisel çıkar, kariyer ve mevki peşinde koşmadı. Yaşamı boyunca uğrunda savaşım verdiği işçi sınıfı ve çalışan halkın ulusal ve toplumsal çıkarlarını, kendi bireysel çıkarlarının, üstünde ve önünde tuttu.

O, ülkelerimizde verilmekte olan demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm savaşımının bir militanı ve ateşli savunucusuydu.

O, TC'nin resmi ideolojisinin dışında, Kürt ulusunun ve diğer ulusal azınlıkların dostu ve gerçek bir enternasyonalistti.

Dostumuzla, kardeşimizle, yoldaşımızla, sürgünde yaşamanın acılarına ve hastalığına karşı yetirince ilgilenemedik, üzüntümüz büyüktür.

O'nun kaybı, bundan sonra kendi aramızda geliştirmek görevinde olduğumuz dayanışma anlayışı için bize ders olmalıdır.

Dostları

KURDISTAN PRESS
rojnama hefteyî haftalık gazete

Kurdî - Tirkî
Kürtçe - Türkçe
Rojnama Hefteyî • Haftalık Gazete
Hejmar - Sayı; 63 (9) • Hefte 9
02 Adar • Mart 1989

Berpirsiyarê Giştî
Genel yayın yönetmeni
Orhan KOTAN, 08 - 29 50 56
Berpirsiyarê Aligir
Yardımcı yönetmen
Çetin ÇEKO, 08 - 29 83 32
Adress; Box 7080, 17207 Sundbyberg
Büro; Örsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf; [46] 8-29 83 32
Telex; 131 42 ANK S
Telefax; 08-29 50 56
Bankgiro; 343-5559
Postgiro; 2 65 33-0

Çapxane • Baskı;
Tidnings Tryckarna på Åland AB

☐ Nivîsarên ku tên şandin li xwediyan venagerin
☐ Gönderilen yazılar iade edilmez
☐ Redaksîyon dikare nivîsarên ku ji rûpelên xwendavanan û Serbest Kursî re tên şandin, li gor dûzena rûpelan, kurttir bike.
☐ Serbest Kürsü ve Okuyucu Sayfası için gelen yazılar, özüne dokunulmadan sayfa düzenine göre redaksiyon tarafından kısaltılabilir
☐ Eger xwediyên nivîsarên kurdî tiştekî taybetî nebêjin, redaksiyon dikare, li gor standardên zimanê kurdî, guhertinên pewist çêke

KURDISTAN PRESS
rojnama hefteyî haftalık gazete

Kurdisk Turkisk
Veckotidning
Nummer; 63 (9) • Vecka 9
02 Mars • Adar 1989

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin ÇEKO, 08-298332

Postadress; Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besökadress; Örsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf; [46] 8 - 29 83 32
Telex; 131 42 ANK S
Telefax; 08 - 29 50 56
Bankgiro; 343 - 5559
Postgiro; 2 65 33 - 0
Tryckeri; Tidnings Tryckarna på Åland AB

ISSN 0283 — 4898

ABONE

☐ 3 Mehî • 3 Aylık ☐ 6 Mehî • 6 Aylık ☐ Salek • Yıllık

48 SEK-24 DM	96 SEK—48 DM	208 SEK-104 DM

Tarih / Dîrok.....

NAV / PAŞNAV
İSİM / SOYİSİM :.....

NAVNİŞAN
ADRES :.....

.....

.....

WELAT / ÜLKE :.....

Hûn dikarin heqê abonetî li ser hesaba GILALA AB Postgiro 26533-0 Stockholm razînin û sûretek jê ji Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden re bi qarta abone rêkin.

Abone ücretini GILALA AB PG; 26533-0 Stockholm kontosuna yatırarak, bir kopyasını Box 7080,172 07 Sundbyberg-Sweden adresine abone kartıyla birlikte postalayarak abone olunabilir.

www.kurdi.org

KURDISTAN PRESS
ROJNAMA HEFTEYÎ • HAFTALIK GAZETE
adress; Box 70 80, 172 07 Sundbyberg-Sweden
POSTTIDNING
Tel; 08 - 29 83 32
Fax; 08 - 29 50 56
Telex 131 42

Li Ermenîstan strana evîniyê!

Zarokek çêbû... Jiyan dîsa destpêkir li bajarê Lenînakan.

Ev zarok piştî zelzela kambax û bêbext hate dinê. Hê bênav e. Di nav destê tixtoran de hatina xwe ya dinê bi girînê şa dike...

Li nexweşxanê guhên her kesî li ser dengê wî mevanî ye. dengê mevanê biçûk xwe li pencerên nexweşxanê dide û di nav kavlên xerabe de ku bûne gor ji hezaran mirovan re, diçerixe...

Ev zarok zarokê yekem e, piştî hêjandina erdê li bajarê Lenînakan. Bajarê Lenînakan beriya çend mehan bû gor, bû cehennem, bû agir û pêt ji bo 40 hezar kesan. Lê zayîna vê zarokê bû mijda jiyanê, piştî zelzelê. Jiyan xwe teslîmê axa sar, axa bi xwîn nekir.... Zarok sembola jiyanêye li dijî mirinê, mirina bêbext.

Dayik Gajanje 17, bavik Murad 20 sali ye. Bavê mêvanê biçûk teknîsyenê elektrîkê ye. Di destpêka siba zelzelê da Murad ji her tiştî bê xeber, wek her caran diçe karê xwe. Maaşê Murad 2 hezar kronê Swêdî ye... Dayik Gajanje masa taştê paqij dike. Piştî paqijkirinê ew û xwesû dikevin laqirdiyan. haya wan ji bayê felekê tune. Ji nişka ve dîwar diheje...

-Ji min kirî ku cîranê me dîwarên xwe tamîr dike, dibêje dayka ciwan û canik.

Lê sekinandin bi dîwara nakeve. Gajnje û xwesû ji tirsa rihên xwe baz didin der...

-Gava ku ez li pişt xwe zivirîm, li nav hewşa me çavên min bi kursî û perda ket. Erd di bin min de herikî, weka ku ez li ser behra cemedê bûm, dibêje Gajanje...

Dayik Gajanje, zarokê xwe li nexweşxana trênê de anî dinê. Ev nexweşxane serê xwe ji zelzelê re ne tewandibû û li piya mabû. Kurik bi numera 10245 a hat qeyîtkirin. Lê dayik dixwaze ku navê kurê wê Rasmik be. Lê dîsa jî divê xwezûr qirar bide...

Mala Gajanje sê ode ye û di nav baxçekî de hatiye avakirin, lêbelê malbata Gajanje vê xanikê biçûk bi 16 kesên din re par dike.

Lê hatina Rasmik, bûye strana evînê li bajarê Lenînakanê...

□

Civînek li ser Kurda

ANK • Stockholm

□ Akademiya Kurdî bo Zanist û Huner di roja 24'ê Sibatê de li Stockholmê li ser pirsa Kurd panelekî li dar xist.

Panel di roja 24'ê Sibatê de çêbû. Ji bo minaqaşe endamên *''Komîta Dostên Kurda''* beşdarê panelê bûn.

Di panelê de rojnamevan Jan Guillou, parlamenter Hans Göran Franck, Berwedar Kjell Jönsson, rojnamevan Thomas Konger û Jonan Fogelqvîst axaftin.

Panel nêzîkê 3 seet dom kir. Di panelê de kesên beşdarvan rewşa dawî ya Kurdistanê, Rewşa Kurdistana Bakur, Êrîşên Iraqê û 9 endamên PKK'ê ku nikarin ji sînorên belediya xwe derkevin anîn ziman.

Berpirsiyarên Akademî ji beşdarvanên panelê re xelat pêşkêş kir. Li ser navê Akademî Dr. Kemal Elî peyivî û di derheqa xebata Akademiyê de weha got: *''Akademî di sala 1985 an de li Stockholmê hatiye damezirandin, di qada navnetewî de dixebite. Akademî dixwaze pispor û lêkolîngerên Kurd û ne Kurd dora xwe de bicivîne...''*

Dr. Kemal Elî li ser bikaranîna çekên kimyewî li dijî Kurda sekinî û rexne li bêdengiya Swêdê girt. Ji beşdarvanên panelê daxwaz kir, ku li ser vê yekê rawestin.

Di panelê de bi awakî fireh li ser rewşa 9 endamên PKK'ê ku nikarin ji sînorên belediya xwe derkevin hat rawestin. Beşdarên panelê dan xwiyakirin, ku li ser vê pirsê bi awakî hessas disekinin û dixwazin di vî warî de xebatên xwe bidomînin.

Herweha beşdarên panelê dan xwiyakirin, ku di kuştina Palmê de tewra rojnamên swêdî ne baş bûye û xwastine ku tevgera kurd bi tohmeta terorîstî mehkum bikin.

Panel piştî axaftina hin guhdarvanan qediya.

□

www.arsiv.kurdistan.org